

3 | 2005 MAJ
TEMA | GUDS BARN JEG ER?

Budskabet

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

Genfødelse

Kendetegn på en sand og levende tro

Livsstilskristendom

– ord for at leve!

BUDSKABET 3 | 2005

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

141. årg.

ISSN 0901-4802

Hjemmeside: www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året:

Januar, marts, maj, juli, september og november

Tryk:

Øko-Tryk 96 94 04 11

Layout:

Amalie Puggaard Poulsen

Pris:

Abonnement: kr. 210,-

For unge under uddannelse: kr. 120,-

Udgiver og ekspedition:

Luthersk Missionsforening,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød,
Tlf. 48 20 76 60
dlm@dlm.dk

Faste medarbejdere:

Ole Andersen, sekretær, Frederikssund
Peter Fredensborg, sognepræst, Billund
Anne-Lene Midjord Olofson, adjunkt, Tanzania
Peter O.K. Olofson, cand.teol., Tanzania
Hans Erik Nissen, cand.teol., København
Annette Rasmussen, socialrådgiver, Haslev

Redaktion:

Ebbe Kaas, lærer (redaktør), Sneppevej 12, 6880 Tarm.
E-mail: lisbetkaas@mail.tele.dk
Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)
Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød
Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem
Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær, Silkeborg

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig
kildeangivelse.

1

indhold

Leder

Kære læser!..... 2

TEMA

Kendetegn på en sand
og levende kristentro..... 3
Livsstilskristendom..... 7
Genfødelse..... 11

Puls

Lidt om sommer,
sol og Hellig Ånd..... 16

ANDRE ARTIKLER

Det særlige..... 17

Bibelsk forkyndelse i dag

Vækkende og opbyggelig forkyndelse
– menighedsforkyndelse..... 20

Troslære

Om englene..... 26

Tro i tiden

Høre og høre..... 30

Johannes' Åbenbaring

Guds eller Satans..... 32

Kære læser!

Du har taget Budskabet i hånden for at læse det. Det er en god beslutning. Jeg kender dig ikke. Jeg ved ikke, hvad der fylder dit hoved lige nu eller hvad du er optaget af. Men alligevel tror jeg, det er et rigtig godt valg, du har truffet ved at gribe fat i Budskabet og give dig til at læse.

Rødder og vinger, sådan hed en bog, der blev markedsført ganske heftigt på en af min ungdomstids KFS-lejre. Det er egentlig en sjov titel – en sjov sammensætning. Det giver jo ikke mening at forestille sig et væsen med både rødder og vinger. Hvad skal man med rødder, når man kan flyve? Og omvendt er det da spild af vinger at sætte dem på et rodfæstet træ.

Der er megen blæst i dag. I det kirkelige landskab og mere generelt. Meninger om mangt og meget flyger igennem medieluften i et sandt stormvejr. Mange mister jordforbindelsen. Mange magter ikke at flyve. Man hvirvles hid og did af tidens kastevinde.

Vi har brug for både rødder og vinger.

De, der håber på Herren, får vinger som ørne (Es 42,31). De dygtige flyvere blandt fuglene trives bedst i stormvejr. Der kan de udfolde sig, svinge sig mod højere luftlag. De kan stå helt stille i luften – i stiv modvind. Vinger giver ikke bare mobilitet, men

også fasthed i stormen. Netop det giver Herren dem, der håber på ham.

Den, der har sin glæde ved Herrens ord og grunder på det, er som et træ, der er plantet ved bækken. Træet bærer frugt og visner ikke. Det blæser ikke bort i vinden som avner (Sl 1). Rødder giver ikke bare fasthed og stabilitet, men også liv og næring. Herren rodfæster den, der har sin glæde ved hans ord og grunder på det.

Tidsskriftet Budskabet, som du læser i, vil tjene og sprede budskabet om ham der giver både rødder og vinger til fortunlede mennesker. "Da skal vi ikke længere ... drives hid og did af hver lærdoms vind, ... men sandheden tro i kærlighed skal vi i et og alt vokse op til ham, som er hovedet, Kristus" (Ef 4,14-15). Vores rodløse tid kalder på fordybelse. Vi har behov for det rodnet, der gør, at vi kan stå fast i tidens vindpust. Vi trænger til nye svingfjer, der gør os manøvredegtige midt i stormen.

Du behøver ikke overtage Budskabets holdninger, men vi håber det kan være til udfordring, inspiration og afklaring at læse bladet; at det kan være en hjælp til at få dine rødder dybt ned i den historiske kristendoms nærende muld; at du må svinge dig op i de højere luftlag – hvor Gud er.

Kendetegn på en sand og levende kristentro

Som kristne er vi ikke alle ens. Vel står der i Ef 4,3-6: *"Stræb efter at fastholde Åndens enhed med fredens bånd: ét legeme og én ånd, ligesom I jo også blev kaldet til ét håb; én Herre, én tro, én dåb; én Gud og alles fader, som er over alle, gennem alle og i alle."* Her opfordres vi alle til at leve kristenlivet, så det svarer til det, vi er: udvalgte i Kristus, ét i Kristus, fælles om Kristus-velsignelsen. Men stadigvæk er vi ikke alle ens i troen. Vi er ét i troen, men ikke ens i troen!

Vi ligger alle et eller andet sted mellem polerne: tryk og fredfyldt – urolig og anfægtet. Ja, til tider bevæger vi os hver især frem og tilbage på denne linie. Men der findes altså også mennesker, der er mere trygge og rolige end andre. De har let ved at synge lovsange og elsker salmen:

Hvo vil mig anklage
og for dommen drage
hen på Sinai?
Synden jeg bekender,
men til Jesus render,
dermed er jeg fri.
Mød mig da
på Golgata,
Jesus skal min sag antage,
hvo vil mig anklage? (DDS 512)

Andre derimod har så svært ved at hvile i troen, har så let til uro

og anfægtelse. De har lettere til ordet *ak* end til ordet *tak*, og synger derfor oftere klagesange end lovsange:

Gud, efter dig jeg længes,
når jeg af synden trænges,
til dig står al min lid:
Jeg på dit ord, o Fader,
på nåden mig forlader,
o Herre, vær mig mild og blid! (DDS 498)

Hver især pragtfulde salmer, som jeg elsker at synge.

MEN på trods af disse forskelle mellem troens folk, og til tider forskelle i mit eget liv, så er der dog ifølge bibelen kendetegn på en sand og levende kristentro!

Vi kan egentlig her til indledning sammenfatte det hele i to sætninger: en sand og levende kristentro er kendetegnet ved til stadighed

1. at kunne undres og glædes over Guds nåde, som medfører taknemlighed
 2. at kunne undres og smertes over egen svaghed og fald, som medfører ydmyghed og til tider anfægtelse.
- I dette spændingsfelt lever en kristen.

Emmaus-vandrerne

I Luk 24 møder vi to disciple, som var kommet i tvivl og anfægtelse: *"Vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel.*

Men ...” Da kommer Jesus og åbner Skrifterne for dem og peger på opfyldelsen af profetierne fra den gamle pagts tid ind i den nye pagts tid. Og det ender med disse fantastiske ord: *”Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?”* (Luk 24,32).

Et grundlæggende og overliggende kendetegn på en sand og levende kristentro er, at Skriften til stadighed formår at sætte vore hjerter i brand; at Skriften til stadighed formår at flytte vore øjne fra vort eget liv over på korset; at Skriften til stadighed formår at skabe anfægtelse i vore syndige hjerter, så vi vender os til Kristus og klynger os til hans gerning.

Må vi aldrig komme ud over denne erfaring, denne ydmyge stilling, dette på knæ for Skriften.

Mørket/lyset

Der er nemlig forskel på at vandre i mørket og at vandre i lyset. C.O. Rosenius gør det klart i bd. 2 (1951-udgaven), side 99ff., at Gud er lys. *”Gud er lys, og der er intet mørke i ham. Hvis vi siger, at vi har fællesskab med ham, men vandrer i mørket, lyver vi og gør ikke sandheden. Men hvis vi vandrer i lyset, ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renser os for al synd.”* (1 Joh 1,5-7).

Ud fra dette skriftsted siger Rosenius, at det ikke kan lade sig gøre på samme tid at have fællesskab med Gud og så vandre i mørket. Da ejer vi ikke en sand og levende kristentro. Da er vi hyklere, hvis vi både vil gøre krav på at have fællesskab med Gud, og samtidig vandre i mørket. Det er at leve i et uopgjort forhold med Gud. *”For enhver, som øver ondt, hader lyset, og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal afsløres.”*

Til begrundelse for disse to kendetegn: enten en sand og levende kristentro, eller en uægte og død tro, skriver Rosenius: *”Den egentlige årsag til denne vandring i mørket er et sovende, udydigt og ubodfærdigt sind, som ikke tager det, Gud har sagt, alvorligt. Når Gud i sit ord lader os vide både, hvad der er hans vilje, og hvad han har gjort til vor frelse, taler til os om genfødelse og helliggørelse, og vi dog fortsætter at leve et liv, der ikke er i overensstemmelse med ordet, da er grunden hertil forhærdelse og ringeagt for Gud.*

Der findes også mennesker, som lever et meget fromt liv og tydeligt adskiller sig fra verden ved forskellige andagtsøvelser, kristelig virksomhed og smukke talemåder, men som alligevel vandrer i mørket. De lever ikke i ’omvendelsen til Gud og troen på vor Herre Jesus,’ de har ingen brug for at fly hen til nådestolen med deres synd, og de er aldrig blevet født på ny. Disse mennesker driver gæk med den Almægtige, idet de foragter alt, hvad der taler om hjertets indre stilling til Gud.”

Det, Rosenius her taler om, er ikke forskelle i synden. For det er ikke synden, der skiller mellem dem, der vandrer i mørket, og dem, der vandrer i lyset. Nej, siger Rosenius, på det punkt er der desværre ofte kun ringe forskel. For alle har vi syndet og var ulykkeligt stillede, hvis ikke Kristi retfærdighed dækkede vor synd.

Jamen, er det så fristelser, der gør forskellen? Nej, hvad fristelser angår, har en kristen langt mere at kæmpe med end en vantro. Nej, siger Rosenius, det er forskellen i *sindelaget*, der er det afgørende. *”Mens den ene lider under sin synd og næppe vover at tilægge sig evangeliets trøst, er den anden rolig og uberørt og søger blot at undskylde synden eller dølgge den for menneskers øjne.”*

Der er åbenbart forskellige kendetegn på en sand, levende kristentro og så en falsk, uægte kristentro!

Ja, det kan åbenbart kendes på en kristen, at han eller hun er kendt af Kristus. Det sætter sig åbenbart spor i verden, om man vandrer i lyset eller vandrer i mørket.

Dietrich Bonhoeffer

Den tyske teologiprofessor, Dietrich Bonhoeffer, blev den 8. april 1945 hængt af SS-bødler for sin bestandige forkyndelse af, at kristentroen sætter sig spor, at en kristen ikke bare flyder med strømmen, men går mod strømmen, at en kristen lever i *efterfølgelse* af Kristus. Han skriver så fantastisk rammende om dette emne med kendetegnene i sin bog *Efterfølgelse* (Forlaget Scandinavia, 1989). Et sted tager han udgangspunkt i Matt 6,19-24: *”Saml jer ikke skatte på jorden, hvor møl og rust fortærer, og hvor tyve bryder ind og stjæler. Men saml jer skatte i himlen, hvor hverken møl eller rust fortærer, og hvor tyve ikke bryder ind og stjæler. For hvor din skat er, dér vil også dit hjerte være.*

Øjet er legemets lys. Er dit øje klart, er hele dit legeme lyst;

men er dit øje mat, er hele dit legeme mørkt. Hvis nu lyset i dig er mørke — hvilket mørke!

Ingen kan tjene to herrer. Han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon."

Ud fra dette skriftord taler Bonhoeffer om, at efterfølgerens liv står sin prøve ved, at intet træder imellem Kristus og ham. Hverken loven eller hans egen fromhed eller verden. Nej, for efterfølgeren ser altid kun Kristus. Den, som ønsker at eje en sand og levende kristentro, ser ikke Kristus og loven, Kristus og fromheden, Kristus og verden. Nej, siger Bonhoeffer, sådanne overvejelser er ham fremmed. "Han følger i alle ting Kristus med udelt blik. Derfor er hans øje sundt" (s. 116ff.). For det hviler helt og holdent på lyset, der kommer fra Kristus. Og der er intet mørke, ingen tvetydighed i det. For, som Bonhoeffer videre siger: "Blikket må være udelt, øjet klart og rent, for at legemet kan blive i lyset; fod og hånd modtager ikke lys fra noget andet sted end øjet. Foden snubler og hånden griber fejl, når øjet er mat. Hele legemet er i mørke, når øjet slukkes." Sådan er det ifølge Bonhoeffer med efterfølgeren. Han er kun i lyset; han ejer kun en sand og levende kristentro, så længe han ser på Kristus alene, og ikke samtidig ser til højre eller venstre.

Derfor må disciplens hjerte være helt vendt mod Kristus. For hvis øjet ser noget andet end det virkelige, så bedrages hele legemet og sætter sig spor! Hvis hjertet bliver hængende ved verdens blændværk, ved skabningen i stedet for Skaberen, er disciplen fortabt.

Igen møder vi altså tanken, at kristentroen sætter sig spor; at der er kendetegn hos et sandt, levende kristentroende menneske. Ikke bare subjektive, men altså også objektive – for hele menigheden.

For spørgsmålet er: Hvad er hjertet vendt mod? Er det vendt mod verdens goder, eller er det vendt mod Kristus og disse goder, eller er det vendt mod Kristus alene?

Dietrich Bonhoeffers *Efterfølgelse* er en fantastisk bog, der netop handler om dette, som Rosenius også er inde på: at vandre i mørket eller at vandre i lyset; om dette med, at intet lys trænger ind i legemet, når øjet er ondt.

Hvorfor er det sådan?

Sådan er det, fordi Jesus siger i Matt 16,25-26, at "*den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig, skal finde det. For hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv? Eller hvad kan et menneske give som vederlag for sit liv?*"

Mange, der vandrer i mørke, og ikke ejer en sand og levende kristentro, flygter tit fra et så påtrængende og nærgående spørgsmål: *Hvad kan et menneske give som vederlag for sit liv?* Men det er det samme, som at flygte fra hjælpen. Det er det samme, som at flygte fra lyset. Og vi slipper ikke fra det alligevel. Ved at flygte fra det, møder vi det bare igen, når det er for sent!

En sand, levende kristentro standser op og ønsker at svare på et sådant spørgsmål: *Hvad kan et menneske give som vederlag for sit liv?*

Svaret bliver negativt. Du har intet, du kan give til vederlag for dig selv. Der står du, og du fornemmer, at det er alvorligt at være menneske.

Her får vi en begyndende erfaring af det, bibelen kalder "at føle sig fortabt". Men da kan Jesus komme til med sit svar. Menneskesønnen – han, som levede og døde og lever igen ved Faderens højre hånd på vegne af os alle – er kommet, ikke for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange. Jesus har købt os fri fra vores selvliv. Han er blevet vort sande liv. Også et fuldværdigt liv som menneske. Ligesom han giver dig dit liv for Gud.

Dét er Jesu svar til os. *Fornægt dit selvliv*, siger han. *Lev ikke i overensstemmelse med det, som jeg har købt dig fri fra. Tag afstand fra dig selv, og lev i afhængighed af mig.*

Da vil du opleve, at du finder det, som ingen andre finder: dit eget sande liv som menneske!

Da er vi tilbage i Dietrich Bonhoeffers bog *Efterfølgelse* igen: At efterfølgeren altid kun ser Kristus. Ikke Kristus og loven. Ikke Kristus og fromheden. Ikke Kristus og verden. At efterfølgerens liv står sin prøve ved, at intet træder mellem Kristus og ham.

Praktiske råd

Da kan Kristus komme til og skabe kendetegn på et Guds barn.

Flemming Mose Lauridsen f. 1961

Cand.theol. 1991

Valgmenighedspræst i Ølgod.

Prædikant i LM siden 1980´erne.

Da kan Kristus åbenbare, at han ikke bare frier fra syndens skyld, men også fra syndens magt. Dette er helliggørelsens evangelium. *Hvordan skulle vi, som er døde fra synden, stadig kunne leve i den?* spørger Paulus (Rom 6,2). Læs de første 11 vers i Rom 6, som netop taler ind til dette emne. Her møder vi ingen forhåbninger eller ønske-tænkning, ingen "bør" eller "burde", kun alene disse konstateringer af, hvordan det er i Kristus:

- vort gamle menneske er blevet korsfæstet med ham (v.6)
- så vi ikke mere er trælle for synden (v.7)
- vi er jo frigjorte fra synden (v.7)
- I er døde for synden og levende for Gud (v.11).

Fantastiske befriende ord, der har med lyset at gøre.

Vi mener ellers så ofte, at loven er det sikre værn imod synden. Men det er den ikke. Evangeliet er det sikre værn imod synden. Som Paulus siger i vers 14 her i Rom 6: "*Synden skal ikke være herre over jer.*" Og bemærk så den efterfølgende begrundelse: "*for I er ikke under loven, men under nåden.*"

Kendetegn på en sand og levende kristentro sker altid under nådens ER, aldrig under lovishedens BØR. Som vi synger:

I syndsforladelsens Rige,
 fortabte synderes hvilested,
 der Gud med slægten har sluttet fred,
 og Satans magter må vige.
 Vor synd er sonet, vor gæld er betalt
 med Jesu blod, som har udslettet alt,
 og lovens krav da må vige
 i syndsforladelsens Rige. (ÅSS 220)

Først her kan vi lytte til alle formaningerne i bibelen om at leve et liv i agtpågivenhed. Som Rosenius er inde på i sin lille bog: "Vej-

ledning til fred" – om Guds opdragelse af sine børn: Fly utugten – vær ikke gerrig – tungen er en ild – våg og bed.

Eller vi kan læse Paulus' praktiske råd i Ef 4: "*Jeg, der er fange for Herrens skyld, formaner jer da til at leve, så det svarer til det kald, I fik, med al ydmyghed og mildhed, med tålmodighed, så I bærer over med hinanden i kærlighed*" (v. 1-2). Her bliver de troendes fællesskab og enhed et væsentligt kendetegn, et væsentligt princip for kristenlivet, som må vise sig i:

- at give plads for de andre (*ydmyghed*)
- ikke at kræve sin ret (*mildhed*)
- mod til at tåle (*tålmodighed*)
- ikke at give igen (*bærer over*)
- at give sig hen for de andres skyld (*kærlighed*)

Eller som vi beder i en kirkebøn: *Herre, lad det kendes på mig, at jeg er kendt af dig!* Lad andre folk mærke, at jeg ejer en sand og levende kristentro!

Derfor

Gør derfor Martin Luthers ord til dine egne: *Troen er aldrig stærkere og herligere, end når trængslen og anfægtelsen er på det værste.* Lev i denne erfaring. For da bliver 1 Joh 2,1 dit største og mest fremtidssikrende kendetegn: "*Hvis nogen synder, har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus, den retfærdige.*"

Her ånder og lever den sande, levende kristentro. Midt i trængslen og anfægtelsen. Ja, midt mellem de to linier fra indledningen: at undres over Guds nåde og undres over egen svaghed og fald. Ja, her kan vi ånde frit, fordi: "*brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?*" (Luk 24,32).

Må det præge vort liv, vor forkyndelse, vort samvær i menigheden. Ja, lad os altid arbejde på at holde Rosenius' ord fast: *Der er ingen synd, der kan forhindre, og der er ingen gerning, der kan fortjene Guds nåde!* For en sand, levende kristentro hviler i salmelinierne:

Og om en moder sit barn kan glemme,
 den herre Herren ej glemmer dig!
 Han har dig tegnet i sine hænder,
 og siger: Du må tilhøre mig! (ÅSS 442)

Livsstilskristendom – ord for at leve!

TEMA

7

Af Bent Larsen

Da jeg for snart 35 år siden gik på Skjern Byskole, kunne man i Jakobsens boghandel købe en facitliste for under en tier til vores matematikbog. Det var vist ikke lovligt, men det gjorde det meget hurtigere at regne opgaverne og man var sikker på, at facit var rigtigt. Det var også lettere end selv møjsommeligt at regne sig frem til resultatet. De, der selv havde løst opgaverne og de, der havde skrevet af efter facitlisten, kom begge frem til samme resultat.

Faren for at begå den samme fejl, nemlig at skrive af efter facitlisten, når det gælder vort livsresultat, er stor for os i dag, også i LM. Er vi vokset op med det fra vi var børn, kender vi ligesom facit på forhånd, og det kan blive det selvfølgeligste af alt, at vi er kristne, og vi har egentlig ikke spekuleret på, om det nu også stemmer med Guds ord. Vort liv viser det rigtige facit – slutresultat.

Erfaring

Det resultat, Martin Luther kom frem til efter en lang og svær kamp bag Augustinerklostrets mørke mure for at finde en nådig Gud, var, at den frelse og retfærdighed, han forsøgte at opnå, den havde Jesus allerede vundet til ham på korset. Det var også det resultat, Christian Møller kom frem til, da han efter flere år

som prædikant i Trandbergs frimenighed, kom til erkendelse af, at han, der prædikede for andre, endnu ikke selv kendte livet i Gud. Og endelig langfredag morgen i 1864, standsede han ved ordene i Rom 5,6: "For mens vi endnu var svage, døde Kristus for ugudelige, da tiden var inde". Da gennemstrømmede glæde og fred hans sjæl. Han så nu, at alt, hvad han før søgte at nå, ejede han allerede i Kristus og hans død.

Det, som disse mennesker selv havde mødt og erfaret, rakte de videre gennem prædiken, skrift og tale, og mange, som havde levet i mørke og næsten tabt troen på, at de nogensinde skulle blive frelst, fandt nu livet. De erfarede sandheden i Jesu ord: "De raske har ikke brug for læge, det har de syge". Dette siger Jesus henvendt til farisæerne, i forbindelse med, at de foragedes over, at Jesus spiste sammen med nogle toldere. Det store problem for farisæerne var, at de ikke så, at de havde brug for Jesus.

Facitkristendom

Faren i dag for os, som er børn af en vækkelsesbevægelse, er at vi let kommer til at 'overtage' en kristendom – skriver af efter facitlisten. At kristentroen bare er noget, der sidder uden på. Vi kender det hele, kender de rigtige svar. Æresygen er jo en af syndefaldets følger og den gør, at vi let kommer til at lægge meget

vægt på, hvad andre tænker og siger om os. Vi vil gerne gøre et godt indtryk og er meget omhyggelige med at holde facaden i orden. Derfor kan kristentroen også let blive en facade for os, sådan at det for os kommer til at handle om at sige de rigtige ord, opføre os på en bestemt måde og have de rigtige holdninger. Da kommer disse ting ikke indefra. Vi behøver jo ikke at være med i et kristent fællesskab ret lang tid, før vi kan synge med på nogle af sangene, finde lidt rundt i Bibelen og snakke med, når samtalen drejer sig om Guds Ord. Det er ikke så svært at sige "jeg er en synder". Det koster ikke så meget at sige det og vide det i teorien. Mange oplever det som et problem og en nød, at det hele er blevet så teoretisk for dem. Jeg kender jo det hele, men det er lang tid siden, jeg har skælvet for den levende og hellige Gud. Det er blevet så selvfølgelig, at Gud tilgiver og at han er nådig.

Søvn og sand syndstilgivelse

Hvad kan årsagen være til det?

For nogen kan årsagen være, at de aldrig har haft et møde med den hellige Gud. De fulgte bare med uden at være med og fortsætter med at gå til møde i missionshus og kirke, for det har de altid været vant til. Men de er aldrig gået fallit med deres egen kristendom, de har aldrig erfaret syndefaldets dybe afgrund i dem selv og dermed heller ikke, hvad sand syndstilgivelse er – måske fordi de har brugt andre mennesker som målestok i deres liv i stedet for Guds ord.

Andre fik rigtigt begyndt, men kom lige så langsomt væk fra det og det endte med at blive en teori – en livsstilskristendom. Sådan var det gået for menigheden i Sardes, som Jesus taler om i Åb 3,1 ff. Til dem siger han: "Jeg kender dine gerninger. Du har ord for at leve, men er død." Jesus taler om nogle, som har set levende ud. Af hinanden og andre blev de regnet for kristne. Det gjorde de også selv. De havde ord for at leve, men var i virkeligheden døde. Det mest uhyggelige var egentlig, at de ikke selv var klar over, at det stod sådan til med dem.

"Vågn op" siger Jesus. Se og erkend det. Det er egentlig på samme måde som det at falde i søvn, sove og så blive vækket. Det at falde i søvn, sker som regel også langsomt og ubevidst. Og når man sover, er det ubevidst. Man ligger ikke og tænker på, at man sover, men bliver først klar over det, når vækkeuret ringer. På samme måde, som det kan være ubehageligt at blive vækket, så kan det også opleves sådan, når Gud gennem sit ord vækker os, hvis vi er ved at glide væk fra ham, eller når det at være en kristen er ved kun at blive en livsstil for os. Men vi må tilbage til Guds ord, hvor vi første gang så vor sande stilling over for Gud. Det er der, Ånden viser os hvem Gud er og hvem vi er. Det at have ord for at leve, er en farlig situation. I andre menneskers øjne er det let at se kristelig ud. Vi gør det ikke bevidst for at foregive noget over for de andre, men ved at de bliver klar over, at vi går i kirke eller til kristelige møder, betragter de os som kristne. Det billede kan vi let overtage. Det gælder også, når der er tale om, hvordan de andre i menigheden ser på mig. Selvom vi inderst inde godt ved, at det ikke er dem, vi skal stå til regnskab over for, så kommer vi let til at leve som om det var sådan.

Guds bud og menneskers

Det farlige er, at hvis ens kristentro bare er blevet en livsstil, så er det ofte ubevidst. Det er jo ikke bevidst, når vi foregiver at være noget, vi ikke er. Det er farligt for os selv, men også for vores medkristne, da vi let kommer til at kræve den samme livsstil af dem. Og hvis de ikke har det, kommer fristelsen til foragt eller til at dømme dem. Det som Paulus understreger i Rom. 14,3 er, at der, hvor Guds ord ikke taler om det - påbyder eller forbyder - der må vi give hinanden frihed til at gøre det, der er rigtigt for os.

Guds bud bliver let blandet med en hel del menneskebud. Og det at skulle rette sig efter alle slags menneskebud er det rene slaveri, uanset hvor 'fromme' de er.

Både Jesus og apostlene taler hårde ord mod menneskebud. Hvor kan vi mennesker dog engagere os, når der tales om bud og regler, som Bibelen ikke siger noget om. Ofte er engagemen-

tet langt mindre, når vi taler om det, Bibelen virkelig siger noget om.

Det er trist, når kristne får dårlig samvittighed af at have et sæt spillekort i huset, men ikke får det af at bagtale andre. Bibelen siger ikke noget om det første, men den siger afgjort noget om det andet. Det er også trist, når man får dårlig samvittighed af at gå i biografen og se en god film, men synes, det er i orden at sidde hjemme og se en måske dårlig film i TV. Det er trist, hvis man er mere optaget af at forarges over de unges tøjmode og frisure, end af, at der ikke må være splid i menigheden.

Luther taler om, at vi skal have et sådant forhold til ordet, at vi 'gerne hører og læser det'. Det har vi brug for at blive mindet om i en tid, hvor der bliver mindre og mindre tid til den daglige andagt. Selvom vi i løbet af ugen kun tager lidt tid til bibellæsning, bruger vi med god samvittighed søndagen til at gå lange ture eller køre en tur. Vi er nemlig bevidste om, at det er vigtigt at få hvilet ud, og glemmer, at man også åndeligt trænger til at få fyldt på.

Vi går mere op i at forarges over, at naboen slår plænen om søndagen, end at vi får tid og stilhed til Guds ord.

Når vi blander Guds bud med menneskebud, får det let den konsekvens, at unge, der ønsker at befri sig fra alle menneskebud også let kommer til at befri sig fra Guds bud, fordi de ikke har lært at skelne.

Endnu en kedelig konsekvens af, at menneskebud bliver blandet sammen med Bibelens formaninger er, at det hindrer mennesker i at blive kristne. De tager afstand fra en del underlige regler, som de ikke forstår noget af. Og så kommer anstødet på de forkerte præmisser. At man tager anstød af det, Bibelen siger, må vi regne med. Det kan vi faktisk ikke gøre noget ved. Men tager man anstød af vore menneskelige opfindelser, både kan og bør vi gøre noget ved det.

For dem, der kommer til tro, er det som regel en nok så stor overgang at begynde at leve efter Guds bud. Vi kan ikke tage disse vanskeligheder fra dem. Men vi må ikke lægge sten til byrden ved også at give dem menneskebud.

Der er ingen grund til at holde fast ved menneskebud, men der er al grund til at holde fast ved Bibelens bud og formaninger og være lydige mod Gud.

Farisæisme

Vi kan så let komme til at formidle det indtryk til andre, at det at være en kristen er en bestemt måde at leve på. Farisæismen stikker så let hovedet frem i vort liv. Farisæerne levede jo et yderst fromt liv. De tog deres gudsdyrkelse alvorligt. De var ikke og ønskede ikke at være hyklere, at foregive noget, de ikke var. Tværtimod. Men Jesus revsede dem og sagde, at de ikke var kristne. Vi kan tænke på Jesu lignelse i Luk 18,9 ff. om de to, der gik op til templet for at bede. Den ene var en farisæer, siger Jesus. Han kunne takke Gud for, at han ikke var som andre mennesker, røver, uretfærdig og ægteskabsbryder, og at han fastede og gav tiende af hele sin indtægt. Egentlig er det gode og rigtige ting, han takker Gud for. Problemet var bare, at det sad uden på. Denne 'fromhed' møder vi i dag i mange moderne former. En fromhed, som radikalt vil bryde med verden og vie sit liv til at arbejde for Guds riges sag. Vi kan vel ikke sige os helt fri fra, at lignende tanker kan strejfe os. Vi formulerer det nok ikke så konkret, for så kan vi godt høre, at det lyder forkert i forhold til det, vi ved og har lært. Det ligger os snublende nær at tænke, at vi har da afholdt os fra de værste udskjelser, levet et respektabelt liv og været trofaste i det kristne arbejde, så vi bliver nok frelst.

Helt anderledes var det med toderen, Jesus fortæller om her. Han følte sig ikke engang værdig til at løfte sit blik mod himlen, men kunne bare slå sig for brystet og sige: "Gud, vær mig synder nådig". Det var ham, der gik hjem som retfærdig, siger Jesus. Han havde nok ikke andres ord for at leve, men han havde nu Jesu ord for at leve, og det er det eneste, der tæller.

Nu er det sådan, at det er muligt at forandre sit liv, så længe det drejer sig om den ydre livsførelse. Her kan vi nå ganske langt ved hjælp af selvdisciplin og faste forsætter. Vi kan opnå at blive en god arbejdsgiver, en trofast ægtefælle, et aktivt medlem i

Bent Larsen f. 1956

Handels- og kontoruddannet 1976

Tidl. ungdomssekretær i LMU.

Daglig leder på Arken siden 1991

menigheden. Men der findes noget, der ikke er muligt at ændre og det er hjertet. Det er og bliver bedragerisk og uhelbredeligt. Det finder stadig på nye lejligheder til at fremhæve sig selv. Det kan rose sig af sin ydmyghed. Det kan sidde og betragte sine andagtsøvelser med velbehag. Der findes noget i mit hjerte, som ikke vil have med Gud at gøre, men ønsker at gå sine egne veje. Det finder fornøjelse i at rode op i andres fejl og fryder sig over andres syndefald, selvom det i det ydre ligner omsorg.

Hjertet forvandles ikke. Det gamle menneske bliver ved med at ligne sig selv. Det kan tvinges til at opføre sig som en kristen, men det bliver bare en livsstilskristendom. Vi må være på den plads, hvor toldereren var, hvor han bare kunne sige: Gud vær mig syndet nådig. Der er kun denne ene måde at komme til Jesus på, nemlig som den fortabte søn, der siger: "Jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn".

Kunstigt og ægte

Jesu lignelse om de ti brudepiger i Matt 25,1-13 minder os om, hvor farligt det er at havne der, hvor det bare bliver en livsstil. De fem af brudepigerne kom ikke med ind i bryllupssalen. Det er jo ikke sådan, som vi let tænker, at disse fem er et billede på verden, men de andre fem er et billede på menigheden. Nej – alle

ti brudepiger lignede hinanden. Det er mennesker, der kommer i den kristne menighed, Jesus taler om. De gjorde alle det bedste, de vidste, nemlig at gå brudgommen i møde, men de fem af dem havde ikke olie nok til deres lamper. Det er mennesker, for hvem kristentroen bare var blevet til en livsstil – en bestemt måde at leve på. De lignede til forveksling de andre, ligesom de kunstige blomster, man kan købe i dag, til forveksling ligner rigtige blomster. Ja, man skal helt hen, røre ved dem og lugte til dem for at finde ud af, om de er ægte. Det er kun de ægte, der lever. De kunstige skal bare støves af engang imellem. De ægte skal have vand og næring.

Sådan er det egentlig også i kristenlivet. En livsstilskristendom skal bare støves af engang imellem – have livsstilen justeret lidt. Den ægte derimod har brug for livets vand og livets brød, som er Jesus selv.

Genfødelse

Den græske grundteksts ord for genfødelse er *palingenesia*. Det kommer af ordet *genesis*, som betyder tilblivelse/fødsel og *palin*, som betyder igen/på ny. Selve ordet eller begrebet, som betyder genfødelse eller genfødt er sjældent forekommende i NT. Det findes i Matt 19,28; Tit 3,15; 1 Pet 1, 3 og 23. Men sagen eller sandheden, som hører ind under dette begreb, er rigt repræsenteret i NT.

Øivind Andersen siger at "omvendelse og tro er akkurat det samme som at blive genfødt." Det er den samme sag set fra to forskellige sider. Han understreger, at det kan være akkurat det samme, om vi siger at Gud *genføder* ved sin Ånd, eller at Gud *giver os omvendelse og tro*.

Når et menneske kommer til tro på Jesus, sker der en domsafgørelse i Himmelen hos Gud. Gud erklærer mig retfærdig for Jesu skyld. Det sker altså *udenfor mig selv*, nemlig hos Gud *i Himmelen*. Det er retfærdiggørelsen, og den sker ene og alene på grundlag af *Guds nåde*. Det er ikke retfærdiggørelse, denne artikel skal handle om. Men retfærdiggørelsen hænger alligevel nøje sammen med genfødslen.

Selv om retfærdiggørelsen sker hos Gud i Himmelen *udenfor mig selv*, så sker genfødslen i mig. Men også genfødslen er *en Guds handling*, ligesom retfærdiggørelsen er det. Carl Fr. Wisløff

definerer genfødslen sådan: "Genfødslen vil sige, at Den hellige Ånd ved ordet om Jesus *giver hjertet en levende tro*." "For I er jo ikke genfødt af en forgængelig, men af en uforgængelig sæd, Guds levende og blivende ord ... Men Herrens ord forbliver til evig tid. Det er dette ord, som er forkyndt for jer" (1 Pet 1, 23;25).

Genfødslen sker ovenfra

I Joh 3, hvor Jesus taler med rådsherren Nikodemus, siger Jesus bl.a. "Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige" (v. 3). I grundteksten er her brugt *anóthen* ("bliver født *anóthen*"). Dette ord betyder også *ovenfra*. Dette skriftsted synes at vise os, at genfødslen er et himmelsk værk. Det er Gud, der skaber noget kvalitativt nyt i et menneskes liv. Dette understreges også ved, at Jesus om genfødslen siger, at den er *Åndens værk* (v.6-8): "Den, der ikke bliver født af vand og ånd, kan ikke komme ind i Guds rige. Det, der er født af kødet, er kød, og det, der er født af Ånden, er ånd."

"Altså, på hvilken måde sker genfødslen?" spørger Øivind Andersen i sin troslære, og han svarer: "Nøjagtig sådan som omvendelse og tro. Ved at høre evangeliet. Ved at vende sit hjerte til Jesus og tro hans forsonende og frelsende stedfortræden." Genfødslen, omvendelse og tro er altså det samme. Vi læser i

Joh 1,12-13: "Men alle dem, som *tog imod ham*, gav han ret til at *blive Guds børn*, dem, der tror på hans navn; de er ikke *født af blod*, ikke af køds vilje, ikke af mands vilje, men *af Gud*."

Det gamle menneske er ubrugeligt. Det nytter ikke at restaurere eller forbedre det gamle menneske. Der må gives os et nyt liv fra Gud. Det modsiger ikke den sandhed, at retfærdiggørelsen er noget, som sker helt udenfor os. Sagen er nemlig – som vi allerede har antydnet – at retfærdiggørelse og genfødsel er to sider af samme sag. Når Gud erklærer os retfærdige for Jesu skyld alene, så gør han samtidig noget *med os*. Det er også Guds værk. Når Gud udtaler sin retfærdighedserklæring, så er dette et *skabende ord*, fordi Guds ord er skaberord, der skaber, hvad det nævner.

Her vil det være på sin plads at minde om en ting, som Øivind Andersen også lægger vægt på. Nemlig, at vi får del i den hele og fulde retfærdiggørelse og genfødsel i dåben. Gal 3,27: "Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus." Ef 5,26-27 taler om, at Jesus gav sig selv for menigheden "for at hellige den ved at rense den i badet med vand ved ordet, for at føre kirken frem for sig i herlighed, uden mindste plet eller rynke, hellig og lydefri." I Tit 3,5 hedder det, at han frelste os, "ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden."

Derfor skal vi ikke tale nedsættende og ringeagtende om dåben. Men det må også siges, at den, der falder fra den frelse, som vedkommende har fået del i ved dåben, må omvende sig fra sit frafald.

Et skabende ord.

Når Guds ord om retfærdiggørelsen lyder – evangeliets ord, om du vil – så vil det skabe noget nyt i det menneske, som tager imod ordet i tro. I ApG 10 læser vi om, hvordan Peter vidner i Cornelius' hus om frelsen i Jesu navn og siger bl.a. "Om ham vidner alle profeterne, at enhver, som tror på ham, skal få syndsforladelse ved hans navn. Mens Peter endnu talte, *kom Helligånden over alle, der hørte ordet*" (v.43-44). Ved evangeliets forkyndelse virker Den hellige Ånd troen i menneskers hjerte. Og da er det

sådan, at "enhver, som tror at Jesus er Kristus, er født af Gud". (1 Joh 5,1). Dette understreger på ny den tanke, at omvendelse og tro er det samme som at blive genfødt.

Ved Løvhyttefesten lærte Jesus folket, at den, der tørster, kan komme til ham og drikke. Han siger, idet han henviser til Skriften, at den, som tror på ham, får Guds Ånd, sådan at der fra dette menneskes indre skal "rinde strømme af levende vand" (Joh 7, 37-39).

Den, som er født af Gud er blevet en ny skabning, "det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til" (2 Kor 5,17). Vi har fået et nyt åndeligt kendskab til Gud. "Vi har ikke fået verdens ånd, men Ånden fra Gud, for at vi skal vide, hvad Gud i sin nåde har givet os" (1 Kor 2,12). Og det evige liv består i, at vi kender den eneste sande Gud og ham, som Gud sendte, Jesus Kristus (Joh 17,3). Det, der skal ske, er, at *Kristus må bo ved troen i vore hjerter*. Det gør han ved Den hellige Ånd. På denne måde skabes det nye liv i os, idet vi får del i den *guddommelige natur* (2 Pet 1,4). Det nye menneske, skabt i Guds billede (Ef 4,24). De troende er blevet salvet af den Hellige, og har alle kundskab (1 Joh 2,20). "I har ikke brug for, at nogen skal lære jer noget" (1Joh 2,27). Uden den nye fødsel har vi ikke noget liv i Gud.

I GENFØDELSEN SKABES EN NY HOLDNING TIL GUDS ORD.

I Salme 119,97 udtrykkes det på denne måde: "Hvor jeg elsker din lov, hele dagen er den i mine tanker." Ja, ikke kun en ny holdning, men vi får også kærlighed til Guds ord, fordi vi elsker Jesus. Vort forhold til Jesus viser sig i vort forhold til hans ord. 1 Joh 5,3: "For dette er kærligheden til Gud, at vi holder hans bud, og hans bud er ikke tunge."

Ydre kendetegn.

Og da vil der også være *ydre kendetegn* på, at vi er genfødte. I Joh 3,9 står der, at "enhver som er født af Gud, gør ikke synd; for Guds sæd bliver i ham, og han *kan ikke synde*, fordi han er født af Gud – enhver, som *gør retfærdigheden*, er født af ham" (1 Joh 2,29). "Vi ved, at enhver, som er født af Gud, ikke syndet, men

han, som selv blev født af Gud, *bevarer ham*, og den Onde kan ikke røre ham" (1 Joh 5,18).

I 1 Joh 5,4 står der "Alt, hvad der er født af Gud, overvinder verden; og *den sejr*, som har overvundet verden, er *vor tro*." Det betyder altså, at den som er kommet til tro på Jesus Kristus, er genfødt til et nyt liv, og har del i den sejr, som har sejret over verden.

Øivind Andersen siger igen, at de ydre kendetegn på genfødselen, på livsforeningen med Kristus er, "*at vi bærer Åndens, troens og nådelivets frugt*." Og "*Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, langmodighed, mildhed, godhed, trofasthed, sagtmødighed, afholdenhed*" (Gal 5,22). I Joh 4,7 står der: "Mine kære, lad os elske hinanden, for *kærligheden er af Gud*, og enhver, *som elsker*, er født af Gud og kender Gud". Denne kærlighed er rettet mod både Gud og mennesker (1 Joh 4,20-21; 5,1-2). Og "vi elsker, fordi han elskede os først" (1 Joh 4,19).

Åndens frugt

Åndens frugt er så en modsætning til *kødets gerninger*. Og vi lægger mærke til, at "frugt" står i ental. Det viser os, at alle de sjælestilstande og dyder, som apostlen her remser op, udgør en indre organisk enhed i modsætning til den brogede mangfoldighed af *kødets gerninger* og *begæringer* (Frøvig). Kærligheden nævnes her først. Kærligheden er det kristne grundlag. Den indre enhed mellem alle de nævnte dyder består i, at de alle er et udslag af kærligheden (Odland). For hvis jeg ikke har kærlighed, da er jeg kun "et rungende malm og en klingende bjælde", om jeg så taler med menneskers og engles tunger. Ja, om min tro var så stærk, at jeg kunne flytte bjerge, "men ikke har kærlighed, er jeg intet". Det ville ikke gavne mig noget, selv om jeg gav alt, hvad jeg ejede, og gav mit legeme hen til at brændes, men ikke havde kærlighed. Ja, sådan taler *kærlighedens højsang* i 1 Kor 13. Og det hedder i Rom 5,5 at "Guds kærlighed er udgydt i vore hjerter ved Helligånden, som er givet os."

Det er den kærlighed, som gjorde at Jesus døde for os, mens vi endnu var syndere (Rom 5,6). Gud elsker os med den selvhen-givende, ofrende og lidende kærlighed, som gjorde, at Gud gav

sin enbårne søn til menneskers frelse. Når evangeliet om nåden i Kristus forkyndes, så kan Gud skabe troen i vort hjerte, så vi tager imod Kristus. Da sker der en ny fødsel. Ved omvendelsen og den nye fødsel skabes det nye sind i os. Ved troen, og den nye fødsel bliver vi Guds børn, og Helligånden tager bolig i vort hjerte. Der skabes det tjenende hjerte.

Et livsfællesskab

Læser vi Joh 15,1ff, står der også noget om omvendelsen og den nye fødsel. Her tales om vintræet Jesus Kristus. Vi blev podet ind på dette vintræ. Vi blev en del af Kristus. Vi kom ind i et intimt samfund med Kristus, og fik derved del i den gud-dommelige natur. På grund af dette livsfællesskab med Jesus Kristus, bærer vi frugt for Gud. Den, der bliver i Kristus, bærer frugt. Vingårdsmanden, som er Gud, beskærer grenene, så de bærer mere frugt.

GRENEN KAN IKKE I SIG SELV BÆRE FRUGT, KUN NÅR DEN BLIVER PÅ VINTRÆET, SOM ER JESUS KRISTUS.

Uden dette livsfællesskab med Jesus kan vi intet gøre, siger Skriften (Joh 15,5). "Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det" (Joh 15,7).

En anden kvalitet

Efter den nye fødsel ved troen og omvendelsen, kommer der en anden kvalitet over vores gerninger. Gud viser i sit ord, hvad der er hans vilje med os. Og før vi blev genfødt, da bar vore gerninger præg af, at vi gerne ville tilfredsstille Gud. Men da bliver det kun en moralsk forbedring. Vi kan ikke tilfredsstille Gud med vor stræben og vore gerninger, fordi vi er syndere, der er født med en vilje, der vender sig bort fra Gud. Og ifølge Bibelen er mennesket ondt, helt ind i centrum af sin person. – "I skyld har jeg været, fra jeg blev født, i synd, fra min mor undfangede mig" hedder det i Salme 51,7. "Det, der er født i kødet er kød, og det, som er født af Ånden er ånd" (Joh 3,6). "I vort køds begær, gjorde vi, hvad

kødet og sindet ville, og vi var af natur vredens børn" (Ef 2,3). Ja, "jeg er af kød, solgt til at være under synden" (Rom 7,14). Men det er klart, at menneskers ydre gerninger kan være gode i det borgerlige samfund, og mennesker kan forbedre sig. Men "der er en himmelvid forskel mellem moralsk forbedring – og hjertets genfødsel ved Guds ord og Ånd" (Carl Fr. Wisløff).

Den lutherske bekendelse

Også vor lutherske bekendelse siger, at "den menneskelige vilje har en vis frihed til at skabe en borgerlig retfærdighed, og vælge ting, der er underlagt fornuften. Men uden Den hellige Ånd har den ikke kraft til at skabe Guds retfærdighed eller den åndelige retfærdighed, for det naturlige menneske forstår ikke det, der hører Guds Ånd til, men den bliver til i hjernerne, når Den hellige Ånd tages imod ved Ordet" (Den augsburske Bekendelse, art. 18). Eller som det hedder i den tredje trosartikel: "Jeg tror, at jeg ikke af egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre eller komme til ham. Men Den hellige Ånd har kaldet mig ved evangeliet, oplyst mig, helliggjort mig, og holdt mig fast i den sande tro."

Men den frugt som vi bærer, og de gerninger vi gør som genfødte kristne, bliver stadigt hæmmet af vort gamle kød, som strider mod Ånden. Alligevel er en kristen aldrig uden frugt, hvor lille og skrøbelig den end måtte være, siger Øivind Andersen.

Nyfødte børn må vokse.

Og da siger vi også, at genfødselen ikke betyder, at vi bliver syndfrie. I Skriften afvises al tale om syndfrihed. "Hvis vi siger, at vi ikke har syndet, gør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i os" (1 Joh 1,10). Man kan snarere sige, at der her tales til nyfødte i Kristus. Men "som nyfødte børn hige efter ordets rene mælk, for at I ved den kan vokse op til frelse" (1 Pet 2,2). Det er jo et nyt menneske, der bliver født. Dette nye menneske skal vokse op til mands modenhed.

I Ef 4,11-15 tales om denne vækst: "Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister, og andre til at være hyrder og lærere for at udruste

de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op, indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelse af Guds søn, til at være et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde. Da skal vi ikke længere være uforstandige børn og slynges og drives hid og did af hver lærdoms vind, ved menneskers terningkast, når de med snedighed fører os på lumske afveje, men sandheden tro i kærlighed skal vi i et og alt vokse op til ham, som er hovedet. Kristus."

Vi ser her, hvordan der lægges vægt på formidlingen af de nådegaver, som har med Guds ord at gøre.

DET ER GUDS HELLIGE ORD, SOM SKAL SØRGE FOR OPBYGGELSEN AF KRISTI LEGEME.

Ved dette ord, og ved Helligånden skal Guds menighed opbygges til et åndeligt hus. Det hedder i 1 Pet 2,4-5: "Kom til ham, den levende sten, som blev vraget af mennesker, men er udsøgt og kostbar for Gud, og lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus, til et helligt præsteskab, der bringer åndelige ofre, som takket være Jesus Kristus er kærkomne for Gud."

Det er det, der fører os frem til den sande enhed og det samme kendskab til ham. På denne måde fører den rette vækst til "*mands modenhed*". Det er nødvendigt, hvis vi skal stå frem med myndighed mod tidens vind og vejr. Ellers risikerer vi at blive kastet rundt af al slags "*lærdommes vinde*". Vi vil da blive i stand til – sandheden tro i kærlighed – at vokse op til ham, som er hovedet, *Kristus*.

Den nye natur – det nye sindelag.

Vi har tidligere talt om, at det nye liv bliver skabt i os, idet vi får del i guddommelig natur (2 Pet 1,4). Denne *nye natur*, som vi får del i ved genfødselen, bliver, så længe vi er i denne syndens verden, stående i skarp modsætning til vores gamle natur. Her vil det være passende at høre, hvad Øivind Andersen siger om "genfødselens klare kendetegn i det indre menneske, som vi kan kalde *nådesindet*." Det drejer sig om et nyt sindelag. *Det nye sindelag* viser sig ved, at hjertelivet er præget af en ny grund-

holdning til Gud, en grundindstilling, som erkender og tror på Guds frie nåde.

Man får en ny holdning til det kristne liv med Gud, til menigheden og Guds folk, og til verden. Der fødes en ny indsigt. En overbevisning om, at Jesus er vejen, sandheden og livet, og at ingen kommer til Faderen uden ved ham (Joh 14,6). Ved Helligåndens virke får den genfødte en indre overbevisning om, at intet kød bliver retfærdiggjort ved lovgøringer, og alle har syndet, og mistet herligheden fra Gud (Rom 3,20 og 23). Det sindelag eller det nådesind, som bliver skabt i os ved genfødselen har den indsigt, at vi "bliver retfærdiggjort uforskyldt af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus" (Rom 3,24). Eller som Øivind Andersen sammenfatter dette: "Nådesindet kendes på og bæres af den grundholdning: 'Hvad bliver der så af vores stolthed'" (Rom 3,27).

Hjertelivet hos den genfødte bæres af denne grundtanke, og den præger grundholdningen i alle livets forhold. Det kristne sindelag vil på denne måde vise Åndens frugt – kærligheden – med det kendetegn, som kommer til udtryk i Matt 10,8: "I har fået det for intet, giv det for intet". Det er altså sådan, at "enhver, som elsker den, der har født ham, elsker også den, der er født af ham" (1 Joh 5,1) Dette bud er ikke tungt, for vi har fået et sindelag, som har lyst og villighed til at handle efter Guds vilje. Es 55,1: "Kom alle I, der tørster, kom I, der *ingen penge har*, køb korn, og spis, kom og køb korn uden penge, vin og mælk *uden betaling!*" Es 52,3: "For dette siger Herren: I blev *solgt for intet*, og I skal løskøbes, *men ikke for penge.*"

Eller som apostelen siger i 1 Kor 4,7: "For hvem giver dig nogen særstilling, og *hvad har du, som du ikke har fået givet?*"

I og med genfødselen får vi en visdom gennem Guds ord og Guds ånd. Salme 119 viser os, "at Guds befalinger gør mig visere end mine fjender, og jeg har mere forstand for jeg overholder dine forordninger."

DET NYE SIND ER AF EN SÅDAN ART, AT DET JAGER EFTER FULDKOMMENHED.

Af Arvid Joramo f. 1941

cand.theol. 1974. Tidl. bibelskolelærer, fritidsforkynder, grundskolelærer, gårdejer i Snillfjord, Norge.

Vi jager efter at blive fuldkomne. Som apostlen Paulus siger: "Ikke at jeg allerede har grebet det, eller allerede er blevet fulkommen; men jeg jager efter det, om jeg virkelig kunne gribe det, fordi jeg selv er grebet af Jesus Kristus" (Fil 3,12-13).

I Hebræerbrevet tales om den nye pagts nye hjerteforhold til Herren: "Men sådan er den nye pagt jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren. Jeg lægger mine love i deres indre, og skriver dem i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk" (Hebr 8,10. Se også Hebr 10,16).

Dette er et citat fra Jer 31,33. Det er det nye sind, som bliver nedlagt i os ved genfødselen.

C.O. Rosenius siger, "at vor vækst i nåde må ske på samme måde som den åndelige fødsel. Og vor nye åndelige fødsel blev til ved, at vi først gennem loven og vore egne anstrengelser for at omvende os, blev knust, ja, tilintetgjort. Derved blev Kristus vor eneste tilflugt, vor trøst og frelse." Sådan går det altså til at vokse i nåde: At vi i os selv bliver mere og mere tilintetgjort. Som Johannes Døber siger: "Han skal blive større, jeg skal blive mindre" (Joh 3,30).

Lad os med salmeforfatteren bede:

Kom, Hellig Ånd med skabermagt,
Opret, hvad synd har ødelagt,
Og glæde i hvert hjerte giv
Som du har født til evigt liv!

Oversættelse: Annlise Larsen

Lidt om sommer, sol og Hellig Ånd

I al sin glans nu stråler solen,
livslyset over nåde-stolen,
nu kom vor pinselilje-tid,
nu har vi sommer skær og blid (DDS 290)

De fleste kan vist nynne med, når de møder begyndelses-linjerne i Grundtvigs overdådige pinsesalme. Her synger vi om pinseliljer. Om nattergalen, der slår i den lyse nat. Og om det, der ånder himmelsk over støvet. Sådant er pinsetiden heroppe mod nord koblet sammen med naturen. Den er en indgang til sommertiden – med alt, hvad deraf følger: sol, lyse aftener og sysler i haven.

I grunden er forsommerens lys og liv et fremragende billede på de spor, som Guds Ånd også vil trække hen over vores liv. Pinsefest er Livets fest. Ikke bare som et naturfænomen i det ydre, men også helt derinde, hvor en kristen har sin inderste identitet som Guds elskede barn. I troen på Kristus. Forsommeren kalder liv og farver frem i haver, på marker og i grøfter. Og sådan kalder Guds Ånd også troens pulserende liv og sprudlende farver fra kærlighedens intime fællesskab med Gud i Jesus Kristus frem i os. Ja, ligesom forsommeren får naturen til at åbne sig, sådan får pinsens Ånd også himlen til at åbne sig for os. Dybt inde i os.

Intet sted kommer Åndens himmelåbnende gerning tydeligere frem end i Jesu eget liv. Vi ser det for eksempel ved Jesu dåb. I skikkelse af en due dalede Guds Ånd ned fra den åbne himmel over ham og lod både ham og alverden vide, at sådan – ved vand og Ånd – var han elsket: "Du er min elskede søn, i dig har jeg fundet velbehag!" (Luk. 3,22) Disse ord lød ved Jesu dåb. Ord, som han selv lod sig fylde af og som han givetvis har tæret

på under sin nært forestående fristelse i ørkenen: "Intet over og intet ved siden af dette intime kærlighedsforhold mellem mig og min himmelske Far. Hverken mad, ydre beskyttelse eller liv!" Disse kærlige og himmelåbnende dåbsord til og om Jesus som den Søn, Gud selv har fundet velbehag i, skulle i øvrigt klinge igen et stykke tid senere. Næmlig under den åbne himmel på forklarelsens bjerg umiddelbart efter Jesu samtale med Moses og Elias "om den udgang, han skulle opfylde i Jerusalem" (Luk 9,31), og umiddelbart før han "vendte sig mod Jerusalem som målet for sin rejse" (Luk 9,51).

Her levede han. I troens tætte og intime barneforhold til Gud gennem Ånden. Tværs igennem fristelser af mange slags. Og med udsigt til lidelse, død og opstandelse for en hel verden, der havde vendt Gud ryggen. For at kunne give os del i det ægte og frie barneforhold, der var hans. I Ånden. Under åben himmel. Med en levende tro og en farvepalet, der kan rumme alle de mange udsving fra glæde til sorg, som menneskelivet er så fuldt af. Beåndet af de kærlige livsord til os fra Guds brevdue.

Derfor blev det pinse. Fordi pinsens Ånd også har bud til os. Stadig. Med Guds kærligheds livsord. Fra en himmel, der blev åbnet for os i påsken. Ved Jesu lidelse, død og opstandelse. En åben himmel, der i pinsen rykker helt ind i et menneskes hjerte. Ved Guds Ånd. Til lys – i en verden præget af mørke. Til fællesskab – i en verden præget af individualisme. Til liv – i en verden præget af død.

Det volder alt den Ånd, som daler,
det virker alt den Ånd, som taler!

Vi bringer hermed den anden og sidste artikel af Jais H. Tinglund i anledning af Den Augsburgske Bekendelses 475 års jubilæum.

Det Særlige

Med Den Augsburgske Bekendelse stod den lutherske reformation for første gang frem med en fælles redegørelse for sin tro og praksis. I flere spørgsmål var ærindet at fastslå, at man ikke afveg fra, hvad Kirken havde lært i de sidste mange århundreder. Og i alle spørgsmål var det magtpåliggende at fastslå, at man ikke fremsatte nogen ny lære; at den lutherske lære ikke afveg fra dét, der fra begyndelsen havde været den kristne Kirkes tro, som den kendtes fra Skriften og fra den tidligste Kirke. Med den tilføjelse af ny lære, som var sket igennem århundreder, var det imidlertid oplagt, at genopdagelsen og genoptagelsen af den oprindelige kristne tro måtte komme til at fremstå som særlige lutherske specialiteter - og at det samme ville være tilfældet, efter at de mere radikale reformationsbevægelser slog igennem med deres egne nye læreformer. Vi skal i det følgende ganske kort se på nogle af de artikler, hvor den bibelske lære dengang fremstod og i dag fremstår som særegen luthersk spidsfindighed.

Retfærdiggørelsen - Reformationens liv og hjerte

Reformationens hjerte var genopdagelsen af Evangeliet. Igenem mange år havde Luther stridt med erkendelsen af sin egen utilstrækkelighed i forhold til at gøre sig værdig til Guds velvilje - indtil Gud lod ham se sandheden i Skriften, nemlig at det ikke er

op til et menneske at gøre sig værdig til Guds velvilje, for det kan intet menneske gøre; men i Kristus er fuld retfærdighed blevet bragt til veje for alle, som tror. Guds Søn har taget al verdens synd på sig, og Han lover alle syndere, at de vil blive regnet for retfærdige for Guds domstol, for Hans retfærdighed vil gælde for deres.

Denne Reformationens hovedsag, Retfærdiggørelsen ved tro, blev præsenteret i Den Augsburgske Bekendelses Artikel IV: Mennesker kan ikke blive retfærdige over for Gud ved deres egen indsats, men uforskyldt bliver de retfærdiggjort ved troen, når de tror på, at de er taget til nåde på grund af det Kristus har gjort..

Dette bibelske Evangelium var noget nyt i forhold til, hvad Kirken havde lært i århundreder; det var fra begyndelsen det "særligt lutherske" i forhold til den romerske Kirke. Og med den udvikling, som skulle følge, blev det også det "særligt lutherske" i forhold til de mere radikale reformationsbevægelser - ganske som det er i dag. Ganske vist ville også de tale om frelse ved tro alene - men deres måde at tænke og tale om troen var alligevel så afgørende forskellig fra den bibelske sandhed, Gud havde åbenbaret for Luther, at det bibelske Evangelium blev omtrent lige så fremmed for dem som for den romerske Kirke.

Arvesynden - udgangspunktet

Udgangspunktet for Reformationen var den smertefulde erkendelse, at synderen umuligt kan gøre sig retfærdig for Gud - som også Skriften bevidner. I Den Augsburgske Bekendelses Artikel II, om Arvesynden, blev denne erkendelse præsenteret: Siden Adams fald fødes vi med et sind som er fjendtligt over for Gud, og på grund af synden selv er vi ikke i stand til at overvinde synden og bringe os selv i et ret forhold til Gud - svarende til den bibelske lære om frelsen, at den sker uforskyldt, af nåde, for Kristi skyld alene.

For samtiden var denne radikale - bibelske - lære om menneskets hjælpeløshed lige så anstødelig, som den er for mennesker i dag. For den bibelske tale om synden støder på synden selv i mennesket. Syndens inderste væsen er jo det at ville være som Gud og selv at ville have æren for, hvad jeg gør af godt. Den bibelske lære om synden gør det klart, at alene Gud er god, og at alt godt må komme fra Ham.

Også i dag er denne bibelske sandhed noget af en luthersk specialitet¹. På lige netop dette punkt afviger den lutherske tro fra hvad der læres i så godt som alle andre kirkesamfund og bevægelser i verden - også blandt dem, som formelt fastholder læren om retfærdiggørelsen af tro.

Hos de fleste omtolkes troen således, at den frelsende tro ikke er selve tilliden til Guds løfte, men den tro, der virker kærlighed til Gud og vilje og kraft til at leve et liv, som er tilstrækkelig godt til at vinde mennesket Guds velbehag. Dette var den romerske Kirkes lære på Reformationstiden². Eller frelsen bliver opfattet som "en ny begyndelse"; fortidens synder er forladt, og den troende har en mulighed for herefter at gøre det bedre. I forskelligt

omfang tilskrives Gud en rolle som hjælper i det nye liv; men grundlæggende lægges vægten på menneskets forsæt og ihærdighed. Dette er sjældent intentionen, og derfor er det sjældent direkte udtrykt i den læremæssige litteratur, at frelsen i større eller mindre grad afhænger af den kristnes egen indsats; men det bliver det indtryk den faktiske forkyndelse og opbyggelseslitteraturen skaber i den folkelige forståelse.

Viljen

På ét punkt kommer syndens modvilje mod at erkende menneskets hjælpeløshed i forhold til sin frelse ganske ofte direkte til udtryk, nemlig i læren om den frie vilje. For de fleste forekommer det at være en selvfølge, at menneskets frelse eller fortabelse i sidste ende afhænger af dets eget frie valg, om det vil vide af frelsen eller ej. Netop derfor var Luthers afvisning af den frie viljes muligheder på Reformationstiden også et af de mest anstødelige aspekter ved hans genopdagelse af Evangeliet.

Den bibelske lære, præsenteret i Den Augsburgske Bekendelses Artikel XVIII, svarer til, hvad der allerede blev sagt i Artikel II, om arvesynden, at mennesket på grund af synden ikke kan vælge Gud, ikke vil, og ikke kan ville det. For det er dét, der er selve synden. Troen er således ikke den frie viljes valg - svarende til at Evangeliet ikke er et tilbud om, hvad synderen kan få, når han engang kommer til troen. Evangeliet er simpelt hen Guds *løfte* om frelse! Troen er en reaktion på dette løfte - en reaktion skabt af løftet selv. At mennesket tror i mødet med Evangeliet, er ikke dets eget valg - lige så lidt som det er mig selv, der vælger at blive våd, når det regner på mig.

Jais H. Tinglund

Associate Pastor ved Our Savior Lutheran Church i Aberdeen, South Dakota og Saint John's Lutheran Church, Columbia, South Dakota.
Redaktør af Lohses Store Bibelleksikon m.v. Redaktør af den danske oversættelse af Konkordieformlen.

Denne bibelske sandhed er fremmed for de fleste kristne. Selv om man erkender, at frelsen må være Guds nåde, er det for de fleste en selvfølge, at noget må afhænge af mennesket selv; det mindste, mennesket kan gøre, er da at vælge - hvad synderen altså ikke kan.

Deraf en vækkelsesforkyndelse, som lægger det hen til tilhøreren at træffe et valg, at fatte en fast beslutning. Deraf missionsstrategier og kirkevækstteorier, som i udgangspunktet går ud fra, at det som skal til, for at et menneske kan blive frelst, er at Evangeliet præsenteres på en tilstrækkelig appellerende og interessant måde.

Hvorledes dette nærmere forholder sig, forholdet imellem den trælbandne vilje og menneskets ansvarlighed over for Gud, falder imidlertid uden for denne artikels forholdsvis beskedne rammer.

Konkluderende tese

Den genuine reformations hjerte var genopdagelsen af det bibelske Evangelium: frelsen er Guds gave til synderen i Kristus. Selv om stort set hele den protestantiske verden i dag vil sige det samme, er det alligevel (igen) blevet et luthersk særpræg at fastholde denne sandhed i, hvad man yderligere lærer om troens væsen, om menneskets muligheder. Ligesom på Reformations-tiden er det i dag den lutherske bevægelses særlige mission at fastholde den bibelske virkelighed: at af nåde er vi frelst, ved troen; og det skyldes ikke i nogen måde os selv, for gaven er Guds, og æren og herligheden.

- 1 Faktisk er eller var den calvinske bevægelse lige så radikal i sin afvisning af menneskets egne muligheder som den lutherske, og måske endda mere. Her bliver menneskets hjælpeløshed fremhævet i en sådan grad, at menneskets tro eller vantro ses som forudbestemt af Gud. Dermed sker der imidlertid en omtolkning af troens væsen og Evangeliets karakter som fører lige så langt bort fra den bibelske lære som den overdrevne optimisme.
- 2 Det er en udbredt misforståelse at den før-reformatoriske Kirke lærte, at man blev frelst uden tro ved hjælp af gode gerninger. Dens lære var, at man blev frelst derved, at troen var så virksom en kraft i den kristne, at den ville føre til gode gerninger. Man talte om "tro formet af kærlighed". Det er påfaldende, så meget denne lære minder om, hvad man kan møde hos endog de mest anti-katolske kristne i dag.

BIBELSK FORKYNDELSE I DAG 3/3

Artikelserien, Bibelsk forkyndelse i dag, er et resultat af det udvalgsarbejde, som Luthersk Missionsforenings landsstyrelse satte i gang i december 2003. Seriens sidste artikel drejer sig om, hvad det betyder for forkyndelsen, om vi tænker ”vækkelses-bevægelse” eller ”menighed” om vores arbejde.

20

Af Samuel Roswall

Vækkende og opbyggelig forkyndelse – menighedsforkyndelse

En ung missionsmand fortalte for nylig, at det ikke var med særlig stor forventning, han gik til møde i missionshuset. Han vidste jo nogenlunde, hvad der ville blive sagt. Temaet var – om end med variationer – normalt det samme: synd og nåde. Og når han gik derfra, var det sjældent med en oplevelse af, at han havde været sammen med himlens Gud. I almindelighed flyttede et møde ikke noget i hans tro og erkendelse. - Når en prædikant lægger øre til sådanne ord, bliver man på samme tid anfægtet og udfordret.

I denne artikel vil vi, som antydnet i overskriften, sætte fokus på nogle aspekter i forkyndelsen. Indledningsvis er der imidlertid brug for definitioner og afgrænsninger. Jeg vil i det væsentlige beskæftige mig med missionshusforkyndelsen og dens udvikling. Jeg mener, at udviklingen er gået i retning af, at både opbyggelig og vækkende forkyndelse er blevet en del af missionshusets – menighedsprægede – forkyndelse. Jeg omtaler ikke evangeliserende forkyndelse, som vi mest møder ved særlige arrangementer ”ud af huset”.

Gamle tiders vækkelse

Både Indre Mission (IM) og Luthersk Mission (LM) er frugter af større og mindre vækkelser, som gik hen over landet i 1800-tallet. Mennesker blev optaget af deres forhold til Gud. Det kom til at præge dem med alvor og nidkærhed. Det blev vigtigt at være med på himmelvejen. Og når det for dem selv blev alvorligt med livets korthed og evighedens længde, så måtte det også blive det for andre mennesker. Derfor indbød man til møde – til gudelig forsamling med prædiken, vidnesbyrd og sang. Man samledes i hjemmenes lavloftede stuer, på skoler og andre steder, hvor det var muligt. Og det skete, at forkyndelsen og mødernes atmosfære fik mennesker til at spørge efter fred med Gud. Spørgsmålet blev stillet: Hvordan har du det med Jesus? Og mange blev klar over, at de måtte give Jesus deres ja.

Det kunne have sin pris at holde gudelig forsamling. Måske blev der problemer i naboskabet. Og før grundloven i 1849 kunne det også give problemer med myndighederne. Endvidere var der jo præsten, som enten kunne føle, at der gik noget fra

ham, eller også kunne han med udgangspunkt i en rationalistisk holdning betragte vækkelsens folk som sværmere. Men ønsket om, at mennesker måtte møde Jesus, overskyggede de personlige omkostninger, der kunne blive konsekvensen.

Vækkelsen tog naturligvis farve af de aktuelle omstændigheder. Mange af de ingredienser, som hører til evangeliske møder i dag (interviews, specielle sangindslag, børnenes 5 minutter osv.) ville nok dengang blive betragtet som fyld. For det drejede sig jo om det ene fornødne. Og det var det, der bar sangene, vidnesbyrdene – ja, og forkyndelsen.

Forkyndelsen

Hvad var det så, der blev forkyndt? Følgende blev i hvert fald understreget:

- Det er vigtigt, at *den enkelte* bliver frelst i dag, for i morgen kan det være for sent. Det hjælper os ikke, at vore forældre er med. Vi må selv komme til Jesus og blive frelst.
- Alvoren understreges af, at Bibelen taler om forskellen mellem *evig* fortabelse og *evig* frelse.
- Omvendelsen skal føre til en *livsforandring*, sådan at forskellen mellem Guds børn og verdens børn bliver tydelig.
- De bibelske udsagn om himmel og helvede kaldes ved deres rette navn, og forkyndelsen kan være *pågående og radikal*.

Set med vore dages øjne kan der påpeges nogle svagheder. F.eks. blev der i forkyndelsen lagt ensidig vægt på evigheds-perspektivet forstået på den måde, at det gjaldt om at nå det evige liv. Livet på jorden var en pilgrimsvandring, hvor det vigtigste var, at det evige liv ikke blev sat til. (Så sent som for 30-40 år siden undrede det mig, at der i forkyndelsen ikke blev talt meget om livet som kristen mellem omvendelsen og evigheden). Og når der nogle gange blev talt om livet før evigheden, drejede det sig meget om at undgå verdens lyster og i stedet leve efter bestemte normer og konventioner, herunder at vidne for naboen og indbyde ham til møde. Man kan spørge, om nidkærheden for andres frelse førte til en så advarende og mørk tone i forkyndelsen, at der blev for lidt plads til Bibelens tale om de troendes glæde i livet som kristen. Nidkærheden kunne vel også føre til, at det blev et mål i sig selv, at forkyndelsen var afgjort og radikal.

Nogle af vækkelsens folk ville nok mene, at en bibelsk afbalanceret forkyndelse havde for meget uld i munden.

Det foranstående gør ikke krav på at være en dækkende beskrivelse. Og i øvrigt hører det med til omtalen af datidens forkyndelse, at der var forskellig pietistisk forkyndelse. Lidt forenklet vil man kunne skelne mellem tysk inspireret gammelpietisme og svensk inspireret nypietisme. Der er forskel på, om prædikanten afrundede sin forkyndelse af evangeliet med at sige: Det skal du tro for at blive frelst - eller: Det får du lov at tro til frelse. Den første prædikant bad måske tilhøreren om at bøje sine knæ og forlade sit gamle liv og overgive sig til Jesus. Den anden forkyndte evangeliet i tillid til, at Ånden bar evangeliet ind i tilhøreren's hjerte. Den forskellighed i forkyndelsens tone gjorde, at man kunne tale om vækkelse og omvendelser med forskellig karakter. Der var steder, hvor mennesker havde mødt den første form for forkyndelse og levede et lovisk kristenliv, hvor dårlig samvittighed blev betragtet som et åndeligt sundhedstegn. Når der efterfølgende kom en prædikant med den anden form for forkyndelse, kunne der brede sig en åndelig fornyelse med fred og nyt liv. Grundlaget for kristenlivet blev flyttet fra menneskets omvendelse til Kristi frelsesværk.

Missionsforeninger

Som tiden gik, førte mødevirksomheden til dannelse af flere og flere faste grupper af missionsfolk. Når det skete, blev det naturligt at bygge et missionshus. I etableringen af disse faste forsamlinger valgte IM og LM forskellig linie i forhold til sognets præst. IM ønskede om muligt et samarbejde med præsten. IM's arbejde blev derfor et missionerende supplement til sognemenigheden. Og *indremissionæren blev derfor – principielt - evangelist*. Anderledes med LM. De bornholmske LM'ere havde godt nok brudt med Trandbergs frimenighed og var vendt tilbage til folkekirken. Men nærmest for at være parallel med (sometider i stedet for) sognekirken. *LM-prædikanten blev derfor – principielt - hyrde og lærer* (om end det først er de sidste 30 år LM-prædikanterne er blevet omtalt som sådanne). Men uanset den principielle forskel mellem IM-prædikanten og LM-prædikanten, var der i praksis ikke den store forskel. Og der viste sig da også i begge foreninger behov for etablering af missionshuse med egne forsamlinger.

Selv om de grupper ikke fik en menigheds kendetegn, så fik de dog med deres fasthed og orden karakter af menighed. Hvis forsamlingen herefter udelukkende eller stort set fik sin åndelige føde i missionshuset, måtte forkyndelsen naturligt tage højde for det og sørge for, at hele den bibelske bredde og dybde kom op på talerstolen, herunder bl.a. emner som frelseshistorien, det kristne hverdagsliv, den kristne menigheds tjenester og Åndens gaver, det kristne håb osv.

Har det så påvirket opfattelsen af, hvad forkyndelsen i missionshuset principielt skal tage sig af? Det har det uden tvivl. Når det drejer sig om virksomheden i IMs huse, taler man i dag om både vækkelsesmøder, helligørelsesmøder og bibelkurser. Og selv om man i LM ikke bruger de samme betegnelser, møder man også der flere former for forkyndelse og undervisning.

Hertil kommer, at missionsforeningerne efterhånden har set sig forpligtet på stadig flere opgaver af menighedskarakter, som nærmest var utænkelige for 100 år siden.

I den forbindelse kan det være interessant at bemærke nogle tendenser i Norge. Jon Kvalbein fra Misjonssambandet skrev i slutningen af 2004 i tidsskriftet FAST GRUNN bl.a., at kristen oplæring er en hovedopgave for en kristen missionsforening, ligesom han nævner, at en missionsorganisation skal være en bekendelsesbevægelse. I overensstemmelse med disse principper ser vi, at Misjonssambandet i dag flytter omrejsende prædikanter til menighedsopbyggende opgaver.

Det er klart, at hvis en missionsforening skal leve op til de idealer, stiller det store krav til forkyndelse og undervisning – ja, til dygtiggørelse med henblik på Kristi legemes forskellige tjenester. Troens folk har brug for en opbyggelig forkyndelse, som tager sigte på, at forsamlingen er i åndelig vækst og bevares som bekendende kristne, at de troende lever som kristne i verden, og at de udrustes til at tage vare på de forskellige opgaver, som falder naturlige i dag. I dag gøres der meget, for at vi kan have et myndigt lægfolk, som gennem forkyndelse med fast føde ledes til at være åndeligt modne og frugt bærende tjenere.

En udvikling

Hvad skal man mene om hele den udvikling? Er den udtryk for,

at der ikke bliver så megen plads til den gamle vækkelsesforkyndelse, og at de gamle vækkelsesbevægelser holder udsalg af deres identitet?

I LM er der et konkret forhold, som har medvirket til forandring de senere år, nemlig indførelse af nadver i missionshuset. I Tro & Mission den 3.12.2004 omtalte Jens Schmidt i tilknytning hertil risikoen for, at kirkeliggørelsen svækker LM's egentlige opgave, nemlig at være vækkelsesbevægelse.

Men spørgsmålet er unægteligt: Er det stadig LM's "egentlige opgave" at være vækkelsesbevægelse? Er den ikke – og skal den ikke – være menighedsbevægelse, bekendelsesbevægelse osv? Spørgsmålet er blevet yderligere aktualiseret med det voksende antal frimenigheder. Er LM i det hele taget ved at ændre karakter fra vækkelsesbevægelse til menighedsbevægelse – så det fører til ændring af forkyndelsen? En prædikant er jo ikke upåvirket af den sammenhæng, der forkyndes i.

Nogle er sikkert bekymret over forskydningen i forholdet mellem vækkende og opbyggelig forkyndelse. De synes, der er for lidt kontant henvendelse til mødedeltagerne i "du-form" og for meget "vi-form" med runde formuleringer, uden at der bliver sat skel imellem os. Ja, man vil måske tilmed sige, at vi her har årsagen til, at der er så lidt vækkelse og nyt liv. Men er der ikke også andre "udramatiske" forklaringer på netop den udvikling?

Et stykke på vej er det rigtigt, at forsamlingerne bliver som forkyndelsen er. Men der er flere faktorer, der former en forsamling. Bl.a. et forhold, som vi sjældent taler om, fordi vi som fromme missionsfolk er bange for, at det vil dysse os i søvn. Men på en eller anden måde bliver vi nødt til at acceptere, at der er besøgestider med vækkelse og andre perioder, hvor det "kun" er enkelte, der går ind i Guds rige. Da Jesus kom første gang, kom Guds rige nær: blinde så, lamme gik, spedalske blev rene osv. Det var en særlig tid, selv om ikke alle, der mødte Jesus, blev helbredt. Senere har der været tørre epoker. Senere igen har der været perioder forskellige steder i verden, hvor aposteltiden næsten har kunnet genopleves.

Som allerede nævnt er der sket en forskydning i forkyndelsen. Men det behøver ikke at betyde, at vækkelsesforkyndelsen er blevet tavs. Udviklingen har medført, at vækkelsesforkyndelse og

opbyggelig forkyndelse er gået op i en højere enhed, er blevet to sider af samme sag. Både vækkelsesforkyndelse og opbyggelig forkyndelse er blevet menighedsforkyndelse (som vi også kunne kalde samfundsforkyndelse eller forsamlingsforkyndelse – for nu at tage hensyn til realiteterne i det kirkelige landskab). Når vi førhen holdt missionsuger, ønskede vi vækkelsesforkyndelse – for at nå dem udenfor. Et lille eksempel illustrerer, hvordan dette har ændret sig. En prædikant blev bedt om at komme og tale i en møderække, som det jo hedder i dag. På spørgsmålet om hensigten med disse møder blev der sagt, at forkyndelsen skulle være vækkende men ikke evangeliserende. Tanken var tydelig nok, at ugen var tænkt som "indadvendt" – som vækkelsesforkyndelse for missionshusets faste flok. Det var ikke formålet, at forkyndelsen skulle nå ud til byens folk.

To aspekter – ikke to genrer

Lad os prøve at definere de forkyndelsestyper, vi kredser om.

Der har nok været tilbøjelighed til at betragte vækkelses- og opbyggelsesforkyndelse som to forskellige genrer. Principielt tager vækkelsesforkyndelsen da sigte på den enkeltes omvendelse. Den stiller mennesket alene overfor Gud med spørgsmålet: Hvordan er dit forhold til Gud? Når vi associerer til vækkelsesforkyndelse har det ofte også noget at gøre med formen, f.eks. høj tale, stærke enten-eller-ord og inderlig appel. På den måde kan der blive tale om en genre, hvor man tænker på teltmøder og aftenmøder på bibelcampings.

På tilsvarende vis kan det gå med opbyggelsesforkyndelsen. Her er sigtet, at den omvendte bliver bevaret og ikke falder fra. Ja, og hjælpes til at bære Åndens frugt og blive udrustet med gaver til tjenesten for menigheden og dens vækst. Den forkyndelsestype kan ofte have karakter af bibeltime eller undervisende bibelforedrag.

Spørgsmålet er imidlertid om en sådan sondring er rigtig. For hvis det er rigtigt, at vi i almindelighed kun taler i forsamlinger, som med deres fasthed har karakter af menighed, så bør vores forkyndelse *både* have vækkelses- og menighedsaspektet i sig. Ikke som to forskellige genrer men som to aspekter af kirkens ene Kristusvidnesbyrd. Nogle gange med et stærkt kristologisk

fokus (1 Kor 2,1-2), andre gange med en helbibelsk bredde (ApG 20,27). Begge aspekter kan i menigheden forkyndes lige "stærkt" og med samme ydmyghed.

Den forståelse af menighedsforkyndelsen gør den ikke mindre alvorlig. For som en har sagt: "En vækkelsesforkyndelse, der lader mennesket stå alene overfor Gud, uden at anerkende menighedens fællesskab, er ikke mindre farlig end en opbyggelig menighedsforkyndelse, der ikke har plads til evighedens alvor og omvendelsens nødvendighed".

Når prædikant og mødeledelse på forhånd drøfter forkyndelsen, bør man være opmærksom på bl.a. følgende:

- Vægten i forkyndelsen skal være forankret i bibelsk tekst eller emne. Vi skal nemlig ikke *forkynde vækkelse*, - som om vækkende forkyndelse er en bestemt genre - men gerne om muligt gennem forkyndelsen af Skriftens ord *bane vej for en vækkelse*. Bibelens tekster kan være ret forskellige. F.eks. var tonen i Jesu forkyndelse afhængig af, om han talte til nogle, der kunne det med troen på Gud og var trygge i deres fromme liv, eller til nogle der ikke havde noget helligt liv at fremvise og derfor alene måtte sætte deres lid til ham. Og når vi – evt. i samarbejde med missionshusets ledelse – vælger tekst, sker det vel ikke tilfældigt, men for at være tro og kloge forvaltere, der giver tjenestefolkene den rette mad.

- Prædikantens egen forståelse af sin forkyndelse kan i princippet være rigtig nok. Men i praksis kan det vise sig, at Helligånden gør en anden brug af forkyndelsen overfor en tilhører. En forkyndelse, som understreger Alvoren i forholdet til Gud, kan af en tilhører opfattes frydefuldt og glædeligt – og omvendt. Én prædiken kan opleves og have karakter af vækkelsesforkyndelse og en anden af opbyggelsesforkyndelse; men prædikanten kan ikke styre, hvordan budskabet virker på tilhørerne. Forkyndelsens virkning er i sidste instans Helligåndens værk.

Ensidighedens risiko

Herefter kan vi spørge, om der kan være tilfælde, hvor vækkelsesforkyndelsen svigter menighedsaspektet, og tilfælde hvor menighedsforkyndelsen savner omvendelsesaspektet?

Når vækkelsesforkyndelsen svigter menighedsaspektet

- Forkyndelsen opleves som adresseret til mennesker, der ikke er til stede. En, jeg henvendte mig til i anledning af denne artikel fortæller, at han "nogle gange har oplevet, at situationen på en eller anden måde bliver skæv, næsten grotesk, og at prædikanten herved spilder en mulighed for at opbygge kristne mennesker, der lytter til en forkyndelse, som bliver mere og mere irrelevant, og dermed virker irriterende. Jeg ved, at jeg glædes over at høre sand og god vækkelsesforkyndelse, så min vurdering bliver, at denne irrelevante vækkelsesforkyndelse heller ikke ville røre ufredste menneskers hjerter".

- Forkyndelsen sætter det enkelte menneske i centrum. Det sker naturligvis velment, og det er jo netop noget af det, som pietismen positivt har kunnet bidrage med: Det enkelte menneskes frelse er afhængig af netop dette menneskes eget forhold til Gud. Samtidig kan dette understreges, som om Guds rige kun drejer sig om mig og mit, min frelse, min tjeneste osv. Dermed bliver der ikke plads til den uegennyttige passion, som f.eks. Paulus havde i forhold til sine stammefrænder – det jødiske folk. Dette folks frelse betød for ham mere end hans egen frelse (Rom 9,3). Det vil her også være naturligt at nævne, at vi (i tredje trosartikel) bekender troen på "de helliges samfund". Tanken om, at jeg som kristen ikke bare er mig selv men – som en del af min identitet – er et lem på legemet, har stået svagt i megen vækkelsesforkyndelse.

- Forkyndelsen fokuserer ensidigt på den rigtige omvendelse. En ældre prædikant blev en gang spurgt, om det er nødvendigt at blive sønderknust for at komme ind i Guds rige. Svaret var entydigt ja – begrundet med henvisning til ordene i Hebræerbrevet om, hvem det er, der har gavn af Kristi død, nemlig dem, som af frygt for døden ... har været holdt nede i trældom, jfr Hebr 2,15. Men mon ikke der udover jorden er kommet mange ind i Guds rige uden den rette frygt, anger, bod osv.? Noget andet er, hvad der er nødvendigt for, at et menneske bliver bevaret i troen. – Under dette punkt kunne vi også nævne, at der nu og da mangler glæde over "den begyndende vækkelse" i fællesskabet. Jeg har fået fortalt om én, som første gang var med på en kristen lej, hvor der havde lydt vækkende forkyndelse. Det som havde

gjort størst indtryk var imidlertid den måde, man var sammen på i fællesskabet – eller som lejrdelegeren sagde: "Man behøver ikke være bange for, hvad de andre tænker om en, når man stiller op i madkøen". Var det ikke en begyndende vækkelse – i mødet med duften af Kristi legeme?

- Forkynderen signalerer ikke, at han sammen med tilhøreren vil være medvander i et fællesskab. Tilhøreren oplever sig i stedet som et objekt for det, som prædikanten vil meddele. Det kan skabe blokeringer, fordi det opleves, som om prædikanten benytter talerstolen til at sige nogle ting, han ikke ville sige, hvis man sad sammen i et sofabjørne. Vi lytter i dag anderledes end i tidligere tider. Førhen var det ikke et problem, hvis prædikestolen var højt hævet over tilhørerne, og prædikanten talte højtideligt, højt og med store armbevægelser. I dag er det ikke accepteret, at der tales ned til os. En nutidig tilhører har brug for at mærke, at prædikanten – både med hensyn til sprog og referencer – er samtidig med sit budskab og med tilhøreren. Ja, at han med hele sin fremtoning signalerer, at han også har et hverdagsliv. En sand hverdagskristen maler ikke sit liv i kun sort og hvidt. Hvis prædikanten alligevel gør det, kommer han til at miste troværdighed, og det blokerer for budskabet, så det ikke når frem. Det samme er tilfældet, hvis prædikanten i sit sprog bruger superlativer – f.eks. at noget godt bliver meget godt, eller at noget, som gør ondt, gør ekstremt ondt. Hvis tilhøreren føler, at der hele tiden skal trækkes lidt fra prædikantens ord, er der risiko for, at budskabet falder til gulvet foran prædikestolen.

Når menighedsforkyndelsen svigter vækkelsesaspektet

Men man kan også forestille sig eksempler på, at den opbyggelige forkyndelse svigter omvendelsesaspektet.

- Forkynderen forfalder til at holde foredrag om evangeliet i stedet for at forkynde evangeliet. Det svarer til, hvis et bryllup i kirken kun består i et – i øvrigt godt – foredrag om ægteskabets velsignelse og betydning, uden at der sker en vielse med tilspørgsel af parret foran alteret. Der kan naturligvis være situationer – også i missionshuset – hvor der skal være egentlig undervisning, bl.a. med tanke på alle de opgaver, som missionsfolket tager på sig. Men den regelmæssige, evangeliske forkyndelse skal ikke

være foredrag. Den skal naturligvis være tekstnær, og teksten skal forstås i sin sammenhæng, så den ikke kommer til at sige noget andet, end den vil. Men et menneskes forhold til Gud er et personligt hjerteforhold – et forhold som kan bevares intakt, men som altså også kan visne og dø hen. – Det bør også nævnes, at man kan være så optaget af den rene lære, at man glemmer det levende hjerteforhold. Der findes forkyndere, hvis hjertes banker for Kristus, og som selv er levende spillere på den evangeliske bane, og som samtidig har en meget lærebevidst profil. Så langt så godt. Men deres måde at praktisere læreprofilen på, har måske ført til, at deres eftersnakkere, der betragter dem som forbilleder, kan blive nogle temmelig kølige linievogtere.

- Forkynderen taler om kristenlivet her og nu uden at evighedspektivet klinger med. En kristens liv er en kampplads. Så længe vi lever vort liv i levende forbindelse med Herren Jesus, gælder det, at intet vil kunne skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus. Men vi kan blive sløve i vores bevidsthed om forholdet til Ham, som vi engang skal møde ansigt til ansigt. I så fald risikerer vi at glide bort fra det, vi har hørt, så vi bliver et bytte for Den Onde, der går omkring som en brølende løve for at opsluge os. Frafaldet er en reel risiko. Hvor vigtig den enkeltes frelse er for Jesus, understregede han, da han talte om, at jeg er bedre tjent med, at et af mine lemmer går tabt, end med at hele mit legeme kastes i Helvede.

- Forkynderen viger tilbage fra at tale om lydighed mod Kristus – af angst for at blive lovisk. Der findes en hyperevangelisk teologi, der tror, at de bibelske formaninger kun har samme funktion, som loven i øvrigt. Altså at formaningerne har til opgave at afsløre vores syndighed, så vi drages til Kristus. Den forståelse overser, at en kristen har fået en ny natur, som virkelig vil Guds vilje, og som har brug for den konkrete vejledning, der kommer til udtryk i formaningerne. Mens loven skal afsløre os og drage os til Kristus – dvs. at Gud ikke forventer vores opfyldelse – så skal formaningene vejlede, idet det forventes, at vi i lydighed retter os efter det, som formaningene siger. I den sammenhæng bliver det relevant – og faktisk også alvorligt – hvis vi siger, vi har tro, men ikke har gerninger. Ja, og alvorligt om Jesus med rette kan stille os spørgsmålet: "Hvorfor siger I: Herre, Herre! til mig, når I ikke

Samuel Roswall, f. 1938

Tidl. funktionschef i Told og Skat
Tidl. redaktør af Budskabet og formand for Ordet og Israel. Prædikant og forfatter (seneste bog: Tro til livet, LogosMedia 2003)

gør, hvad jeg siger?" Hvis vi ikke handler på det spørgsmål, kan det jo være udtryk for, at vort livs hus er bygget på jorden uden sokkel.

Afslutning

I lyset af indledningens udfordring fra den "unge missionsmand" må jeg spørge mig selv: Skal jeg prædike vækkelse eller opbygelse? Min konklusion er, at spørgsmålet er forkert stillet.

I stedet bør svaret være:

For det første skal jeg skal prædike bibelsk. Dvs. forberede mig grundigt til at prædike over og være tro mod en given tekst – uden skelen til forsamlingens fordomme eller vedtagne konventioner. Det kan blive et krævende arbejde at forberede sig på at formidle et bibelsk møde mellem Den Almægtige og mennesker. Men det er samtidig det eneste, der gør det udholdeligt at være prædikant. I sidste instans er jeg som prædikant nemlig ikke herre over virkningen af Guds ord.

For det andet skal jeg arbejde pædagogisk med selve prædikenen. F.eks. sådan at jeg ikke slår større brød op end jeg kan bage og mine måske trætte tilhørere kan spise.

For det tredje skal min prædiken være ægte. Der er sikkert nogle i en forsamling, som er tilfreds med, at jeg siger "de rigtige ting" og siger dem på en afgjort og stærk måde. Men der vil sidde andre i forsamlingen (ofte kvinder), som vil registrere, om prædikanten siger, hvad han har lært, eller hvad han har levet. Hvis forkyndelsen i dag er i krise, er det måske på dette sidste punkt, nemlig at prædiken mangler autenticitet. Om Nathan Söderblom (svensk professor og ærkebiskop, død i 1931) har en tilhører sagt: "Minderne om gudstjenesterne var uforglemmelige. Han kunne læse en tekst, så det var, som om man hørte den for første gang, og over hans prædiken var der noget dugfrisk. Man mærkede hans eget hjerte bag ordene."

Om englene

Fra begyndelsen til slutningen vidner Skriften om, at der findes både gode og onde engle. Denne lære har op gennem tiden været både til trøst og advarsel for mange mennesker.

Tidspunktet for englenes skabelse

Når det gælder tidspunktet for englenes skabelse ved vi kun, at det falder indenfor skabelsestidspunktets rammer. Englene er ikke blevet skabt før verden, idet kun Gud fandtes før verden:

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er (Joh 1,1-3).

Men de er heller ikke skabt efter verdens skabelse, idet Gud holdt op med at skabe nyt dengang verden var skabt (1 Mos 2,2). Vi ved altså, at englene er skabt indenfor samme periode, hvor Gud skabte alt det øvrige, og nærmere kommer vi det ikke (Neh 9,6).

Hvad betyder ”engel”

Navnet ”engel” betyder ”budbringer” og er derfor ikke en betegnelse for englenes væsen, men mere et udtryk for det embede, de har. Det ses også af, at mennesker - særligt prædikanter - kaldes for engle i Skriften: *For præstens læber tager vare på kundskab, og af hans mund søger man belæring. For han er Hæskarers Herres sendebud (Mal 2,7).* En prædikant er selvfølgelig ikke en engel som skabning, men han er blevet betroet et engleembede. Han er nemlig budbringer for Herren med frelsens evangelium.

Selv Kristus får navnet Pagtsenglen, idet han i særlig grad er Guds sendebud (Mal 3,1. Se også Joh 3,17 og Gal 4,4-5).

Englenes natur og evner

Som ånder er engle immaterielle væsener. De har ingen krop (Ef 6,12). Der er dog en uendelig afstand mellem Gud som er ånd og englene som er ånder. Den samme uendelige afstand som er mellem Skaberen og det skabte.

Når det gælder englenes egenskaber, fortæller Skriften, at de både har vilje og forstand.

De gode engle er f.eks. villige til at tjene dem, der skal arve frelsen (Hebr 1,14).

De onde engle har også forstand og vilje (Se 1 Mos 3 og Matt 4). De bruger dog udelukkende deres evner i syndens tjeneste.

Selvom englene er åndelige væsener, formår de at virke legemligt (1 Mos 19,5-7).

Eftersom kun Gud er alvidende, har englene i lighed med mennesker en begrænset viden. De kan f.eks. ikke kende menneskets tanker: *tilgiv, grib ind og gengæld enhver efter al hans færd - du kender jo hans hjerte, for du alene kender alle menneskers hjerte (I Kong 8,39).*

Englenes magt er stor

Pris Herren, I hans engle, I stærke krigere, der udfører hans befaling i lydighed mod hans ord (Sl 103,20).

Deres magt overgår menneskenes, idet de gode engle er

menneskers beskyttere (Sl 91,11–16). De onde ånder, derimod, er dem, der holder de vantro fangne i djævelens rige (Luk 11,21-22). Dog kan de troende med Guds kraft og med Guds ord stå imod djævelens angreb. Englenes magt er jo altid underkastet Guds magt (Ef 6,10-18).

Ifølge Skriftens lære kan de onde ånder ikke gøre ægte undere: *Lovet være Gud Herren, Israels Gud, han som alene gør undere* (Sl 72,18). Men med Guds tilladelse kan de onde engle gøre ting som, for mennesker, ser ud som undere. I særdeleshed advarer Skriften om Antikrist, der, gennem Satans virksomhed, vil gøre alle slags løgneundere og -tegn:

Den lovløses komme er Satans værk og sker med al kraft og med løgnetegn og løgneundere (2 Thess 2,9).

Når det gælder englenes forhold til rummet, lærer vi, at englene kan befinde sig på et sted (ApG 12,7). Men som åndelige væsener, optager de ikke rum eller plads. De kan altså være på den plads, hvor andre kroppe allerede findes. Imidlertid er de ikke allestedsnærværende, de er et bestemt sted. Som eksempel kan bruges den menneskelige sjæl som er i kroppen, trods det, at den ikke optager plads.

Englenes antal og forskellen mellem dem

Englenes antal er meget stort (Dan 7,10). De forskellige navne viser, at der findes rangordner blandt englene:

Keruber:

Han jog mennesket ud, og øst for Edens have anbragte han keruberne og det lynende flammesværd til at vogte vejen til livets træ (1 Mos 3,24).

Serafer:

Serafer stod omkring ham. De havde hver seks vinger; med de to skjulte de ansigtet, med de to skjulte de fødderne, og med de to fløj de (Es 6,2).

Mikael:

Op der blev krig i himlen. Mikael og hans engle gik i krig med dragen, og dragen og dens engle tog kampen op (Åb 12,7).

Mikael omtales som den store fyrste (Dan 12,1).

Gabriel:

Da svarede englen ham: "Jeg er Gabriel, som står for Guds

ansigt, og jeg er sendt for at tale til dig og bringe dig dette glædelige budskab (Luk 1,19).

Udvalgte engle: (1 Tim 5,21).

Ærkeengle: (1 Thess 4,16).

Men vi får ikke nærmere oplysninger om hverken englenes antal eller om deres rangorden.

Der findes også en rangorden blandt de onde engle: *Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: Gå bort fra mig, forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle* (Matt 25,41).

Men nogle af dem sagde: "Det er ved dæmonernes fyrste, Beelzebul, at han uddriver dæmonerne" (Luk 11,15).

Gode og onde engle

Oprindeligt er alle engle skabt af Gud som fuldkomment gode: *Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, hvor godt det var. Så blev det aften, og det blev morgen, den sjette dag* (1 Mos 1,31).

At der findes to slags engle: onde og gode, skyldes, at en del af englene ikke blev i den oprindelige tilstand som fuldkomment gode. De faldt og blev syndige:

I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgneren (Joh 8,44).

De gode engle er dem, der forblev lydige mod Gud. De onde engle er dem, der gennem frafaldet er sådan stillede, at de ikke kan blive gode igen. De er fastholdt i det onde. Påstanden om, at også djævelene kan omvende sig og frelses fra den evige fordømmelse er ubibelsk:

De råbte og sagde: "Hvad har vi med dig at gøre, du Guds søn! Er du kommet her for at pine os før tiden?" (Matt 8,29 og 25,41).

Vi får ikke at vide, hvornår de onde engle vendte sig bort fra Gud, men det må være sket før syndefaldet, idet menneskenes syndefald skyldes djævelens fristelse.

Når det gælder spørgsmålet om, hvilken synd de onde engle faldt i, må vi formode, at der er tale om hovmod. De ville være som Gud. Det samme som slangen fristede med i Edens Have.

De gode engles funktion

De gode engles virksomhed beskrives indgående i Skriften. De lovsynger Gud (Es 6,1-4).

Og med et var der sammen med englen en himmelsk hærske, som lovpriste Gud og sang: Ære være Gud i det højeste og på jorden! Fred til mennesker med Guds velbehag! (Luk 2,13-14).

De gode engle tjener i særdeleshed børn (Matt 18,10), de troende på den vej, Gud har kaldet dem at gå på (Sl 91,11-12) og de døende (Luk 16,22).

Visse bibelsteder synes at tale for, at alle mennesker har fået sin skytsengel (ApG 12,15). Se også Matt. 18, 10). Dog må vi sige, at Gud har indrettet det sådan, at vi alle kan få den englevagt, vi beder om og har brug for. Men om det er sådan, at der er en bestemt engel, der følger en bestemt person, er vel i og for sig mindre væsentligt.

De gode engle følger opmærksomt alle hændelser i kirken, og de er forundrede over frelsens hemmelighed (I Pet 1,12).

De glæder sig over enhver synder, som omvender sig (Luk

15,10).

De står ordets forkyndere bi (ApG 8,26).

De hjælper søgende mennesker (ApG 10,1-7).

De var virksomme, da loven blev givet på Sinai (Gal 3,19).

De forkynder Kristi fødsel, opstandelse og genkomst (Luk 1,26, Luk 2,9 og ApG 1,10-12).

De tjener den herliggjorte Frelser ved den yderste dom (Matt 13,41-42).

De er tilstede ved de offentlige gudstjenester (1 Kor 11,10).

Vi skal således glæde os over og trøstes ved englenes tjeneste. Endvidere må vi frygte for at komme til at vække deres mishag (1 Tim 5,21). Men vi skal ikke på nogen måde gøre dem til genstand for tilbedelse, eftersom de er skabte væsener (Åb 22,8-9).

De onde engles virksomhed

Vi får ikke svar på, hvorfor Gud ikke har givet de onde engle en frelsesordning. Som et forsøg på svar siger dogmatikerne, at djævelen faldt uden, at han var blevet fristet. Men selvom mennesket blev fristet til syndefaldet, må vi dog holde fast i, at det var af egen fri vilje, at Gud frelste menneskene. Gud behøvede ikke at ofre Jesus. Det havde ikke været uretfærdigt at lade være.

Det er blevet diskuteret meget, hvordan man skal bedømme djævelens intelligens. På den ene side tilskriver Skriften ham stor list (2 Kor 11,3 og Ef 6,11).

Men på den anden side ser vi hans store dårskab. Et eksempel er, at djævelen skubbede på, så Jesus døde. Herved tiltetgjorde han sit eget rige, idet han skabte Jesu fulde sejr over døden. Uden tvivl havde had til Gud forblindet hans forstand. Djævelens fjendskab mod alt, hvad der har med Gud at gøre ophører aldrig. Derfor er de onde engle indstillet på at skade menneskene både på krop, ejendele og sjæl (Matt 8,31-32, Ef 2,1-2).

Det, at fornægte djævelens eksistens er også Satans værk. På en eller anden måde befinder alle vantro sig i djævelens vold lige indtil den dag, hvor Guds nåde og hans magt redder dem fra mørkets magt (Kol 1,13).

Det tilsidesætter dog ikke ansvar, at være i djævelens vold, idet mennesket selv vælger at leve med og i det onde. Der kan dog

Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986

Sognepræst i Torslev og Østervrå, Vendsyssel

være tale om legemlig besættelse, hvorved menneskets personlighed sættes ud af kraft. Hermed sker der det - med Guds tilladelse - at djævelen bliver det handlende subjekt, og mennesket er et fornufts- og viljesløst redskab for den onde ånd.

De onde engles virksomhed retter sig først og fremmest mod kirken (Matt 16,18).

Deres virksomhed består i at gøre tilhørerne uagtsomme overfor ordet (Luk 8,12).

De forfalsker den lære, som Gud vil, skal læres rent i hele hans kirke (Matt 13,25 og I Tim 4,1-5).

De samarbejder med Antikrist om forfølgelse og undertrykkelse af kirken gennem staten, enkelte personer eller foreninger indenfor samfundet.

De onde engles straf er evig pine i helvedes ild (Matt 25,41).

Gud bruger de onde engle, både til at straffe de ugdelige og for at tugte de fromme (2 Thess 2,11-12 og 2 Kor 12,7).

Hvad er vores forbindelse til englene?

Vi ved, at der kæmpes om os i engleverdenen (Ef 6,12). Satan, fyrsten blandt de onde engle, har på den ene side allerede tabt denne kamp, idet Jesus har overvundet ham med sin forsoningsdød og opstandelse. Men på den anden side er han stadig aktiv i forsøget på at føre så mange som muligt i fortabelsen. Satan har tabt, men Gud har endnu ikke fjernet ham fra den verden, han raser i, og som vi bor i:

Vær årvågne og på vagt! Jeres modstander, Djævelen, går omkring som en brølende løve og leder efter nogen at sluge (1 Pet 5,8).

Vi skal altså være forsigtige, være årvågne og på vagt, fordi Satan stadig fører krig mod Gud og hans hellige. Men dette er ikke en krig, vi behøver at frygte, for Gud vil sætte englevagt om os:

... for han vil give sine engle befaling om at beskytte dig på alle dine veje. De skal bære dig på hænder, så du ikke støder din fod på nogen sten. Du kan træde på løve og slange, trampe på ungløve og øgle (Sl 91,11-12).

Herrens engel lejr sig omkring dem, der frygter ham, og han udfrier dem (Sl 34,8).

Alle engle er jo kun tjenende ånder, der sendes ud for at hjælpe dem, som skal have frelsen (Hebr 1,14).

Vi har lov at bede Gud værne os med englevagt i denne kamp, og Gud vil gøre det, fordi han har lovet det. Gud vil hellere end gerne sende legioner af engle til at omkranse os, så vi er beskyttede af hans magtfulde og gode stridsmænd. Vi skal dog holde begreberne klart adskilte. Det er nemlig under ingen omstændigheder englene, der frelser os. Det er ordet fra Gud, der gør det. Det er heller ikke englene, der fører os til ordet, det er Helligånden, der gør det. Frelsens hjelm og Åndens sværd er Guds ord, siger Paulus, og dette ord er det egentlig våben, vi bruger i kampen mod den Onde (Ef 6,17. Jvf. Jesu fristelse i ørkenen, Matt 4,1-11).

Men englene vil hellere end gerne hjælpe. De ønsker nemlig at se Gud æret ved, at så mange som muligt priser ham for frelsen:

Sådan, siger jeg jer, bliver der glæde hos Guds engle over én synder, som omvender sig (Luk 15,10).

Og hvilken kristen har ikke erfaret, at Gud hører bøn om englevagt over børnene, når de er på vej til skole, om én selv, når man er på arbejdet, om ens ægtefælle og ægteskab, om det ufødte liv, der vokser frem i mors mave, om landets grænser, om gudstjenesten eller mødet, man deltager i, om de helt små ting og de store og umulige ting. Gud hører bøn, og bruger hellere end gerne sine engle til at hjælpe os mennesker på alle måder.

Høre og høre...

Kender du fornemmelsen? Man hører og hører. Det, man hører, er godt. Men det når ikke rigtigt ind og bliver til hjælp. Man befinder sig i en tilstand, der kan beskrives med et udtryk fra en af Kingos passionssalmer. Han taler om trygheds søvnetåge. Hvor er det malende og rammende! Tågen har lagt sig over sjælen. Det er ikke meget, man kan se, og det man ser, skaber ikke uro. Alligevel har man det ikke godt. Et eller andet sted ved man, at trygheden er skabt på et falskt grundlag. Da melder fristelsen sig til at lukke øjnene og sove fra det hele.

Mange kriser

Men giv aldrig efter for den. Jesus opfordrer os igen og igen til at våge og bede. Han vil ikke, at vi skal sove ind i døden. Det er en fare for os alle. Livet som kristen indebærer mange kriser. Hver eneste af dem rummer en mulighed for, at vi kan stå den igennem og komme styrkede ud af den. Men du kan også kuldsejle og gå til grunde.

Da Peter under sin vandring på søen vendte blikket fra Jesus mod de frådende bølger, sank han mod dybet. Det er, hvad vi oplever, når vi indfanges af alt det, der omgiver os. N.O. Vigilius giver rammende udtryk for det med ordene: "Så længe vi stirrer os blinde på det, som er for øjnene: vore personlige eller menig-

hedens mangler og skrøbeligheder, svaghed og elendighed, de problemer og vanskeligheder, vi står midt i, eller som tårner sig op forude, de fristelser, farer og fjender, som møder os og omgiver os på alle hold – da paralyseres vi og synker blot dybere ned i åndelig afmagt, kulde og død. Det er alene det, som er for ørerne: Ordet om Kristus og Guds vældige gerninger til frelse for os i ham, der magter radikalt at forandre situationen og skabe nyt."

Åndelig døv

Måske siger du: Det er fuldstændig rigtigt, men når jeg hører ordet om korset, er mit problem, at det efterlader mig uberørt. Jeg hører det som et ord, der bare bekræfter mig i noget, jeg på forhånd vidste. Det forandrer intet og skaber heller ikke noget nyt. Jeg kender mig selv igen, når Jesus siger: I skal høre og høre og intet fatte.

Beretningen om Lydia siger os noget afgørende. Vi hører om hende i forbindelse med, at Paulus og Silas kommer til Filippi. Sammen med flere andre hørte hun Paulus' ord. De fleste forblev uberørte, men det gjaldt ikke Lydia. Det skyldes, at Herren åbnede hendes hjerte. Det viser sig ved, at hun kan tage ordene til sig. Jesus lader hende høre evangeliet som et ord sagt helt personligt til hende.

Hans Erik Nissen f. 1938
Cand.theol. og pensioneret
højskoleforstander

Den levendegørende ånd

Vi er tilbøjelige til at mene, at ordets modtagelse afhænger af, om vi får sagt det på den rigtige måde. Det er en ulykke. Med den indstilling overlader Gud os til os selv. Han vil lære os, at vi også i tjenesten er helt hjælpeløse. Når vi har gjort alt, hvad vi er skyldige at gøre, står vi tilbage som unyttige.

Gud giver ikke sin magt i forlængelse af det, vi kan præstere. Skal Gud kunne komme til, må vi være magtesløse. Hans kraft kan kun fuldkommes der, hvor der fuldt ud er plads til den, og det er der ikke, hvor den skal være et supplement til vores.

I kirkens gamle indgangsbøn nævnes det først, hvorfor jeg er kommet ind i Guds hus. Det er for at høre – ikke hvad mennesker siger, men hvad Gud, Jesus og den Hellige Ånd har at sige. For at det kan ske, er det ikke tilstrækkeligt, at der lyder en sand forkyndelse. Skal jeg virkelig høre, så jeg tager ordet til mig som et ord til mig, må Gud selv ved Helligånden åbne mit hjerte. Sker det ikke, får det ord, jeg hører, kun mere eller mindre intellektuel betydning for mig. Men hører Gud min bøn og åbner hjertet, fører Ordet mig ind i sorg over synden, tro på Jesus og daglig forbedring i et helligt liv.

Når Gud åbner hjertet, oplever hjertet det som ånd og liv. Emmausvandrerne udtrykker det med ordene: Brændte ikke vore hjerter i os, da han åbnede skrifterne for os. Sådan opleves det. Man føler ikke, at nu lukkes hjertet op. Nej, oplevelsen er, at Skriften lukkes op, og man begynder at høre Ordet med hjertet. Da kommer varmen og livet!

Elendighedstenen

Vor lærefader, C.O. Rosenius, var bange for, at vi skulle miste elendighedstenen som en grundklang i vort åndelige liv. Han

vidste fra sig selv, at hjælpeløsheden hjalp ham ind i et forhold til Gud, hvor han var totalt afhængig af ham. Det forholdt sig på én måde i hans åndelige liv, når han var optaget af, hvad han selv skulle gøre og udrette. På en helt anden når han måtte stå for Herren som den unyttige.

I den stilling blev han en nådekristen. Da måtte han have alt for intet. Og han gjorde den erfaring, at han virkelig fik det! Gud er den, der giver gavmildt og uden at bebrejde os noget, hvis vi bare vil give ham.

Det gennemborede øre

Det hebraiske udtryk for, at Gud åbner øret betyder egentlig, at han gennemborer det. Det er et malende udtryk! Intet mindre end en gennemboring skal til, hvis Ordet skal nå hjertets indre øre. Men Gud er vor læge, og hans gennemboringer slår aldrig fejl.

Når Ordet når hjertet, skaber det troen, og sammen med den følger kærligheden, og den resulterer i en ny gennemboring af øret. Vi hører nemlig i Det Gamle Testamente, at en træll i forbindelse med sin frigivelse kan sige til sin herre, at han har fattet kærlighed til ham og ønsker at være hans træll på livstid. Da skal hans herre stille ham ved dørstolpen og gennembore hans øre som tegn på, at han vil efterkomme hans ønske.

Dit åbne øre skaber samme trang i dit hjerte. Du ønsker at være Guds træll. Det betyder, at han skal have den fulde råderet over dig. Mennesker tror, at det må være forfærdeligt. Tænk ikke at være herre over sig selv! Men folk tager ganske fejl. Det mest velsignede af alt er at have fundet ind i sin guddommelige bestemmelse. Det har vi, når Gud er alt for os. Da er det er himmel på jord!

GENNEMGANG AF JOHANNES' ÅBENBARING IV

Christian Maymann f. 1973
Cand. theol. 2002. Lærer på LMH.

Guds eller Satans

32

Af Christian Maymann, Køh

I denne artikel fokuseres på de to afgørende modsætninger – Guds rige og Satans rige. Aspekter fra 4 kapitler i Johannes' Åbenbaring sættes op imod hinanden. Kapitel 4 og 5, der har Gud og hans verden som centrum, modstilles med kapitel 12 og 13, der på sin vis har Satan og hans rige som centrum.

De to riger – i Ny Testamente

I Ny Testamente taler både Jesus selv og apostlene om Guds rige. Jesus begynder sin forkyndelse med en proklamation af, at Guds rige er kommet nær¹, og gennem hans tjeneste og forkyndelse bliver det klart, at riget er knyttet tæt sammen med Jesu person, og det når sin foreløbige kulmination efter opstandelsen, hvor Jesus proklamerer, at "mig er givet al magt i himlen og på jorden"². Jesu tale om Guds rige har sine rødder tilbage i det Gamle Testamente, hvor Daniel taler om det. Daniels bog modstiller på sin egen måde Guds rige og verdens riger. I talen til Nebukadnesar siger Daniel: "Konge, kongernes konge, dig har himlens Gud givet kongedømme, magt, styrke og ære"³. Men dette rige – og andre menneskelige riger – skal kun vare indtil det i kapitel 7 hedder om Guds folk, at "kongedømmet, herredømmet og magten i alle kongeriger under himlen bliver givet til den Høje-

stes helliges folk. Dets kongerige er et evigt rige, og alle magter skal tjene og lyde det"⁴. Det er det samme rige, Paulus referer til gentagne gange i bl.a. Første Korintherbrev⁵. Denne tænkning danner rammen for rigerne i Åbenbaringsbogen. Allerede i kapitel 1 siges der, at "Jeg, Johannes, jeres broder, fælles med jer om trængslen og *Riget* og udholdenheden i Jesus"⁶. Det rige, der tænkes på her, er uden tvivl det rige, Daniel taler om i synerne i kapitel 7⁷, og det udfoldes delvist i kapitel 4 og 5. Det modsatte rige – Satans rige – finder også sin udtryksform i Johannes' Åbenbaring, specielt udfoldes det i kapitel 12 og 13, som vi skal se nærmere på.

Guds rige – i Johannes' Åbenbaring

I kapitel 4 inviteres Johannes ind i himlen, for at se "hvad der siden skal ske", og han begynder med at se "en trone stå i himlen, og en sidde på tronen". Denne trone danner omdrejningspunkt for dette syn. Næsten alt det, der beskrives i kapitel 4 og 5, relateres til tronen⁸. Guds trone er centrum i alt, hvad der foregår i disse kapitler. Det billede, Johannes giver, viser en trone med forskellige væsner i koncentriske cirkler rundt om tronen. Der er to tekster fra Det Gamle Testamente, som danner hovedbaggrunden for det, Johannes ser. Den ene er 2 Mos 19, og den anden er Dan 7⁹.

Gud selv

Johannes både beskriver Gud, og beskriver ham alligevel ikke. I overensstemmelse med billedforbudet fra det Gamle Testamente giver Johannes os ikke noget entydigt billede af Guds skikkelse. Det svarer i øvrigt til Esajas, der i Es 6 ser Gud, men ikke giver nogen klar beskrivelse af hans skikkelse. Det første Johannes siger, er at han så "én sidde på tronen"¹⁰. Når han vælger at bruge så prægnant en formulering "én sidde..." så hører vi i baghovedet "Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én."¹¹. Et af de gennemgående spørgsmål i Johannes' Åbenbaring lyder: *hvem tilbeder du?* Og det er lidt interessant, at teksten "Hør, Israel..." fortsætter med: "Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke."¹². Der er kun en Gud, og derfor *kun en Gud, der bør tilbedes*.

Gud beskrives ved at sammenlignes med ædelsten: "jaspis og sarder"¹³. Hvad der præcis ligger i det, er omdiskuteret, og det er vanskeligt at foreslå en tolkning, der ikke har vilkårlighedens præg.

Tronen

Fra synets centrum, tronen, kommer "lyn og brag og torden". "Naturfænomenerne" leder os tilbage til lovgivningen på Sinai, hvor det beskrives, hvordan der på den tredje dag kommer "lyn og torden"¹⁴, som er en manifestation af Gud, der er til stede i al sin herlighed¹⁵ - Gud er en hellig Gud.

Fra centrum vender Johannes blikket udad. Rundt om tronen står 24 troner, hvorpå der sidder 24 ældste. Disse 24 ældste rundt om tronen har frembragt en del forskellige forståelser. Der findes blandt konservative fortolkere to hovedtolkninger. Den ene er, at det er repræsentanter for menigheden. Hovedargumentet herfor er, at de er 24, som så er en sammensmeltning af de tolv stammer i det Gamle Testamente, og de tolv apostle i Ny Testamente¹⁶. Men der er et par forhold, der peger på, at de snarere skal forstås som *engle*. De omtaler for det første de frelste som "dem" – havde de været repræsentanter for de frelste, havde det været mere oplagt, at de sagde "os". Dernæst har de i kapitel 7 samme funktion som englene har senere i bogen, nemlig at forklare Johannes noget af meningen med det, han ser.

Endnu længere ude møder vi en række engle mere: De fire levende væsner, der af flere forstås som Seraferne i det Gamle Testamente. De har nemlig samme opgave som den, Esajas fortæller om i kapitel 6: De råber Hellig, Hellig, Hellig.

Bogrullen

Efter beskrivelsen af Gud i kapitel 4 henledes vores opmærksomhed på bogrullen, som er i Guds højre hånd. Igen må vi sige, at indholdet af denne bogrulle er omdiskuteret. Men der er to lignende ruller i GT, der påkalder sig opmærksomhed. Den ene er den rulle, som Ezekiel skal spise i begyndelsen af sin tjeneste¹⁷, om hvilken der siges, at den var beskrevet på indersiden og ydersiden – hvilket jo også siges om bogen i Johannes' Åbenbaring. I så fald skal det forstås som en bog, der indeholder Guds *domme*. Det gør den også, når man ser, hvad der videre sker i Johannes' Åbenbaring. Men den indeholder mere end det. Begivenhedsforløbet ender i kapitel 11 med, at der ved den syvende basun proklameres, at nu er riget kommet, og Gud skal dømmе folkene. Derfor er det oplagt, at denne rulle snarere skal forstås som Guds frelsesplan, dvs. hans domme og hans frelsesplaner. En lignende bog omtales i Dan 12,5, og den danner også rammen for det, Johannes ser her.

Det slagtede lam

Det viser sig hurtigt, at den rulle er der ingen, der har magt til at åbne¹⁸. At åbne rullen handler ikke bare om at lukke den op for at kigge i den, men at lukke den op *for at udføre det, der står i den*. Når englen spørger: "Hvem er værdig til at åbne bogen og bryde dens segl?" så er spørgsmålet: "Hvem er i stand til at føre Guds frelsesplan til fuldendelse?". Det er derfor heller ikke så underligt at det efterfølgende svar bliver: "Ingen"¹⁹. – Og det bliver begyndelsen på et af de mest pragtfulde elementer i kapitel 4 og 5.

Johannes får at vide af en af englene, at han ikke skal græde, for *Løven af Juda, Davids rotskud*, har sejret, så han er i stand til at åbne bogen, dvs. fuldende Guds frelsesplan. De to udtryk, der bruges om Jesus her, er hentet fra GT. Da Jakob er ved at dø, vel-signer han sine sønner, og udtaler en række profetier over dem. Om Juda siger han blandt andet: "Juda er en løveunge, fra rov

er du vendt hjem, min søn; som en løve har han lagt sig til hvile, som en hunløve, hvem tør vække ham? Scepteret viger ikke fra Juda, staven ikke fra hans fødder, til der kommer en hersker, ham skal folkene adlyde"²⁰. Det er denne profeti, der finder sin opfyldelse i Kristus. Derfor kaldes han for løven af Juda.

En af de kendte profetier fra Esajas bog er kapitel 11, om ulven der skal bo med lammene, og panteren der skal ligge sammen med kuddet. Det sker, når der "skyder en kvist fra Isajs stub"²¹. Isaj var Davids far, så han var af Davids rod. Og et gennemgående tema i trøstesektionerne hos fx Jeremias og Ezekiel er, at Gud vil lade en ny David fremstå²². Det er derfor, Jesus her omtales som "Davids rodskud".

Da Johannes skal se denne løve, bliver han præsenteret for *et slagtet lam*. Her er to billeder sat sammen, som normalt ikke har meget med hinanden at gøre. En løve, og et lam – og så endda et lam, der ser ud som slagtet. Disse to dyr er vanskelige at sammentænke. Det ene stort og mægtigt, det andet svagt og slagtet. Men det er lige præcis det, der danner grundlaget for vores frelse. Løven, der vælger at blive slagtet som et lam. Kongen, der bliver en tjener. Gud der bøjer sig ned og dør på et kors. Det er kernen i Jesu gerning. Det slagtede lam leder øjeblikkeligt tanker hen på Esajas, der siger om Jesus, at han er som et "lam, der er stumt, når det slagtes"²³. Dét lam – den slagtede konge – er værdig til at få bogen. Han er værdig som kongen.

Lammets gerning

I den efterfølgende lovsang, der lyder idet lammene modtager bogrullen, får vi en forklaring af, hvad det var, der skete på korset. Jesus *blev slagtet*, Jesus *købte* mennesker til Gud og Jesus *gjorde dem* til et kongeligt folk og til præster.

Slagtingen var det vi så repræsenteret i det slagtede lam. Det er Kristus, der døde på korset. Når det så skal forklares, hvad der skete på korset så var det, at Jesus *købte med sit blod*, mennesker *til Gud*. Det er noget af den samme sprogbrug, Paulus anvender om Jesu gerning. Jesus blev vores forløsning, han købte os syndeslaver ud af synden og dødens herredømme – og købte os ind i Guds rige. Prisen er klart angivet: Jesu blod. Det var dér – på korset, da han blev slagtet – han købte os til Gud.

Så gjorde Gud os til *præster* og til et *kongeligt* folk. Igen skal vi have fat i GT for at forstå, hvad der menes. Da Israel stod på Sinai, blev de kaldet af Gud til at være hans kongerige af præster²⁴. Dette kald er blevet virkeliggjort med Jesu gerning. Han har gjort os til præster og konger. Og vi skal være konger på jorden. Hvad der menes med det, er omdiskuteret, og forståelsen hænger sammen med, hvordan man forstår kapitel 20 om "de tusind år". Hvad der dog er klart, er at i 21,5 står der om evigheden, at i den skal vi være konger. Det er muligt at det er, hvad der sigtes til her. En anden mulighed er, at vi skal være konger i de tusind år, forstået som det rige Jesus opretter, når han kommer igen.

Satan og hans rige – i Johannes' Åbenbaring

I den anden artikel i denne serie (Budskabet 6/2004) har jeg redegjort for hvordan riget i kapitel 12 og 13 beskrives som den diametrale modsætning til kapitel 4 og 5. Det gør jeg ikke mere ud af her, men går mere ind i temaet om, hvordan dette rige udfoldes her.

Riget udfolder sig i form af 3 dyr: Dragen, Havdyret og Landdyret. Det første vi ser, er at dette rige er et omfattende rige. I kapitel 13 hører vi om, hvordan dyret får magt over alle folk²⁵. Denne totale opdeling af verden – enten i Guds rige, eller i Satans rige, svarer nøje til den modsætning vi møder i Jesu tale i evangelierne. Til jøderne kan Jesus fx sige: "I har djævelen til far"²⁶. Eller: "Nu fældes der dom over denne verden, nu skal denne verdens fyrste jages ud."²⁷ I Jesu taler om dommen ser vi også dette konsekvente skel, enten i Guds rige eller udenfor²⁸.

I beskrivelsen her i Johannes' Åbenbaring bruges ikke begrebet "rige" om Satans virkelighed, men det ligger i det billede, der bruges om dyrets trone. Tronen er – på samme måde som i kapitel 4 og 5, hvor det var Guds rige, der blev beskrevet – centrum i riget.

Dette rige ser vi så udfoldet på forskellig vis i kapitel 13. Jeg vil trække tre aspekter frem af dette rige:

For det første er havdyret i 13,1ff beskrevet som modsætningen til Jesus. En falsk efterligning af Jesus²⁹ – det svarer præcis til den beskrivelse af forførelsen, vi møder hos Jesus selv. Den

aktivitet, dyret udfører, er forfølgelse – hvilket jo netop var en af de ting, man havde erfaret i nogle af de syv menigheder i Lilleasien³⁰. Dermed kommer det til at fremstå som antikrist. Ordet antikrist kan have to nuancer: Det kan betyde at stille sig *i stedet for Kristus*, eller at stille sig *i modsætning til Kristus*. Her tror jeg det er begge nuancer, der er fremme: både forfølgelse og forførelse – bedraget, der giver sig ud for at være det virkelig sande, det som skal forføre mennesker.

For det andet: I den forfølgelse, som dyret udfører, møder vi et af de meget bemærkelsesværdige forhold i Johannes' Åbenbaring. For det hedder, at dyret *får magt til at føre krig mod de hellige og besejre dem*³¹. På den måde kunne det jo faktisk se ud som om, at dyret vinder. Men så hedder det i næste store syn, som Johannes får: "Jeg så dem, der havde sejret over dyret..."³². Sejrer dyret, eller sejrer dyret ikke? I kapitel 13 ser det ud til at dyret sejrer. Men det, som så ud som en sejr, viste sig at være et stort nederlag. For det, der lignede et nederlag for menigheden – martyriet – viste sig at være en sejr. Det er præcis den samme virkelighed, vi så i kapitel 5 om Jesus selv. Han blev slagtet, men

vandt alligevel. Det, der lignede et nederlag, viste sig at være den størst mulige sejr.

Det hed om Jesus at han blev slagtet – og præcis det samme udtryk bruges om menigheden i nogle af synerne. For menigheden er kaldet til at efterfølge sin herre – også helt ind i martyriets virkelighed.

For det tredje: Dette rige, får mennesker til det modsatte af, hvad der siges i kapitel 4 og 5. I kapitel 4 og 5 siges om Gud og om Jesus, at de er *værdige* til at få lovsang, og ære – men *mennesker vælger at give den til Satan i stedet for*. Det er ham de tilbeder, det er ham de følger, det er ham der er deres konge.

Guds rige eller Satans rige

Med disse modstillinger mellem Guds rige og Satans rige stiller Åbenbaringen os foran virkeligheden: Det er de to måder at leve på: At leve i Satans rige eller at leve i Guds rige. Det billede af Guds rige, som bogen giver os, er et billede af lidelse, forfølgelse og kampe – nu. Og så, hvilket vi skal vende tilbage til, sejr til sidst.

1 Mark 1,15

2 Matt 28,18

3 Dan 2,37

4 7,27

5 4,20 6,9f, 15,24 og 15,50

6 1,9

7 Hele tanken om rigerne igennem bogen er bundet tæt til Dan 7.

8 Fx: "Og han, som sad på tronen" (v. 3), "Og rundt om tronen stod fireogtyve troner" (v. 4) og "Foran tronen var der noget ligesom et glashav"(v. 6)

9 Det betyder ikke, at andre tekster ikke skal ses som en del af rammen, af tekster kan nævnes Ez 1-2 og Es 6.

10 4,2.

11 5 Mos 6,4f

12 v.6

13 v.3

14 2 Mos 19,16.

15 Igen kan det samme iagttages, når man læser Esajas 6.

16 Dertil kommer, at de er klædt i hvide klæder, hvilket også siges om de troende i kapitel 7.

17 Ez 2-3

18 5,2

19 5,4

20 1 Mos 49,9f.

21 Es 11,1

22 Jer 30,9 Ez 34,23 37,24

23 Es 53,7.

24 2 Mos 19,6

25 13,8.

26 Joh 8,44. Det siger han ikke fordi de er jøder, men fordi de ikke tror på Jesus!

27 Joh 12,31ff

28 Matt 25 om de 10 brudejomfruer og om verdensdommen i samme kapitel, hvor nogle skal stå på højre side og nogle på venstre side af tronen.

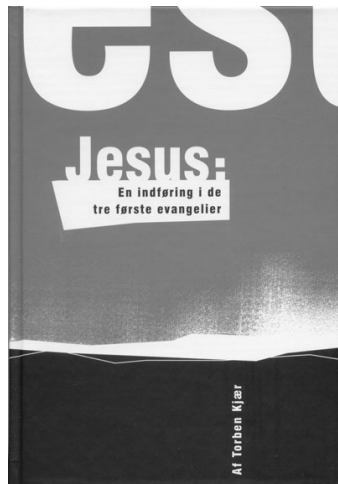
29 Det blev dødeligt såret (v.3), men blev lægt. Det får folk til at tilbede sig (v.8), se i øvrigt den anden artikel i denne serie (Budskabet 6/2004).

30 2,8-11 2,12ff

31 13,7

32 15,2

Nyheder fra LogosMedia

208 sider – kr. 228,-

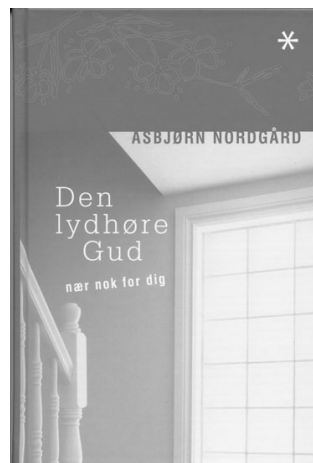
Jesus

En indføring i de tre første evangelier
Torben Kjær

En både grundig og tilgængelig indføring i de tre første evangelier i Ny Testamente.

Torben Kjær skriver med stor indsigt i stoffet og ud fra en klar personlig overbevisning om, at Bibelen er Guds ord.

Der kræves ingen specielle forkundskaber for at kunne læse den. Desuden er den velegnet som opslagsværk.

160 sider – kr. 148,-

Den lydhøre Gud

Nær nok for dig
Asbjørn Nordgård

Bibelens Gud er hellig og samtidig lydhør, almægtig og evig og alligevel nær hver enkelt af os. Det er Bibelens Gud, der er vor Gud. Og ham skal vi alle møde en dag. Derfor er det så vigtigt, at vi kender ham - og indretter vores liv efter ham.

En fin opbyggelig bog i en enkel form og med stykker af varierende længde, der kan læses uafhængigt af hinanden.

Logos
media

telefon: 4820 7690
logosmedia@dln.dk
www.logosmedia.dk

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 91883

Returneres ved varig adresseændring

BUDSKABET 3 | 2005
TEMA | GUDS BARN JEG ER?